

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

**ANALÝZA PROBLEMATIKY ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ V
ČESKÉ REPUBLICE**

ANALYSIS OF EMPLOYING OF FOREIGNERS IN THE CZECH REPUBLIC

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Lucie Dimtová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.

BRNO 2017

Zadání bakalářské práce

Ústav: Ústav financí
Studentka: **Lucie Dimtová**
Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a daně
Vedoucí práce: **JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.**
Akademický rok: 2016/17

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává bakalářskou práci s názvem:

Analýza problematiky zaměstnávání cizinců v České republice

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod
Cíle práce, metody a postupy zpracování
Teoretická východiska práce
Analýza současného stavu
Vlastní návrhy řešení
Závěr
Seznam použité literatury
Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Cílem této bakalářské práce je analyzovat problematiku zaměstnávání cizinců v České republice a současnou migrační a integrační politiku. V analytické části bude provedeno dotazníkové šetření, jehož úkolem je odhalit problematické oblasti a následně navrhnout řešení, pomocí kterých je možno problémy v oblasti zaměstnávání a integrace cizinců minimalizovat.

Základní literární prameny:

BOUŠKOVÁ, Petra. Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny: z hlediska zaměstnanosti, pracovněprávních vztahů a volby práva, povolování pobytu cizinců na území ČR, nemocenského pojištění, zdravotního pojištění, důchodového pojištění, zdaňování příjmů. 3. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2009. ISBN 978-80-7263-525-2.

JOKLOVÁ, Kateřina a Jitka RYŠAVÁ. Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí. Praha: ASPI, 2009. ISBN 978-80-7357-437-6.

KACZOR, Pavel. Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011. Praha: Oeconomica, 2013. ISBN 978-80-245-1930-2.

VYŠKOVSKÁ, Magdaléna. Cizinci a daně: zdaňování příjmů fyzických osob - cizích státních příslušníků v České republice. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2016. ISBN 978-8-7552-285-6.

WINKLER, Jiří a Martin ŽIŽLAVSKÝ. Český trh práce a Evropská strategie zaměstnanosti. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, 2004. ISBN 80-210-3565-X.

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2016/17

V Brně dne 28.2.2017

L. S.

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc.
ředitel

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Tato bakalářská práce se soustředí na problematiku zaměstnávání cizinců v České republice, podmínky jejich vstupu na území České republiky a tuzemský trh práce. Popisuje českou migrační a integrační politiku a vývoj migrace. Zvláštní pozornost přitom klade na bariéry integrace cizinců do společnosti.

Abstract

This thesis focuses on problematics of employing of foreigners in the Czech Republic and describes their conditions for entering the Czech Republic and the labour market of the Czech Republic. It describes Czech migration and integration policies and the progression of migration in the Czech Republic. It pays special attention to the barriers of integration of foreigners into society.

Klíčová slova

cizinci, imigrace, pracovní migrace, integrační politika

Key words

foreigners, immigration, work migration, integration policy

Bibliografická citace

DIMTOVÁ, L. *Analýza problematiky zaměstnávání cizinců v České republice*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2017. 77 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D..

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 29.5.2017

podpis studenta

Poděkování

Ráda bych poděkovala JUDr. Ing. Janu Kopřivovi, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při zpracování mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	11
1 CÍL A METODIKA PRÁCE	12
2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE	13
2.1 Základní pojmy	13
2.2 Vstup cizinců na území České republiky	14
2.2.1 Občané EU/EHP a Švýcarska	14
2.2.2 Občané třetích zemí.....	15
2.3 Vstup cizinců na trh práce v České republice.....	16
2.3.1 Občané EU/EHP a Švýcarska	16
2.3.2 Občané třetích zemí.....	17
2.4 Zdaňování příjmů cizinců v České republice	20
2.4.1 Určení daňové rezidence dle ZDP a SZDZ	20
2.4.2 Daňoví rezidenti České republiky	20
2.4.3 Daňoví nerezidenti České republiky	21
2.5 Historický vývoj pracovní migrace	21
2.6 Výhody a nevýhody pracovní migrace.....	25
2.7 Současná situace v České republice	26
2.7.1 Úroveň vzdělání obyvatelstva.....	26

2.7.2	Věková struktura obyvatelstva.....	27
2.7.3	Počet cizinců v České republice	29
2.8	Migrační a integrační politika v České republice	29
2.8.1	Imigrační politika	30
2.8.2	Nástroje regulující pracovní migraci.....	30
2.8.3	Integrační politika	31
2.8.4	Nástroje integrační politiky	31
3	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU	33
3.1	Integrace cizinců v Jihomoravském kraji a městě Brně	34
3.2	Dotazníkové šetření.....	37
3.2.1	Charakteristika respondentů	37
3.2.2	Struktura dotazníku	38
3.2.3	Výsledky a analýza dotazníkového šetření.....	38
3.2.4	Shrnutí	50
4	VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ.....	52
4.1	Problémové oblasti.....	52
4.2	Navrhovaná řešení.....	53
4.2.1	Elektronický systém pro cizince	54
4.2.2	Kurzy českého jazyka v zaměstnání	60

4.2.3	Zvýšení informovanosti cizinců ze strany zaměstnavatele	61
4.2.4	Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců	62
4.2.5	Další návrhy řešení.....	64
ZÁVĚR.....		66
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK		73
SEZNAM GRAFŮ		74

ÚVOD

V dnešní době je migrace velice aktuálním a diskutovaným tématem. Jednotlivci, rodiny i skupiny opouštějí své domovy a usídlují se v cizích zemích. Důvody migrace se mohou lišit. Některé migranty vede ke změně bydliště nepříznivá politická situace v zemi původu, u jiných se může jednat například o sociální či kulturní důvody. Tato bakalářská práce se zabývá především migrací ekonomickou, kdy se cizinci stěhují za účelem podnikání nebo výkonu zaměstnání. Trend pracovní migrace navíc podporují nadnárodní společnosti, jejichž zaměstnanci jsou často z řad cizinců.

Pracovní migrace s sebou přináší jak výhody, tak nevýhody. Mezi výhody bezesporu patří příliv kvalifikovaných pracovníků a vyplnění mezer na trhu práce. Nevýhodou je však administrativní zátěž při přijímání pracovníků ze zemí mimo Evropskou unii a Evropský hospodářský prostor. Další hrozbou je nelegální zaměstnávání cizinců, kterým nebylo uděleno případně prodlouženo pracovní vízum. Aby byla migrace pro Českou republiku přínosem, je nutné ji regulovat prostřednictvím vhodných opatření migrační politiky. Této problematice se podrobněji věnuje teoretická část mé bakalářské práce.

S otázkou migrace je úzce spojená také integrace cizinců, čili jejich začlenění do společnosti. Výsledkem procesu integrace je vytvoření takového prostředí, ve kterém jsou cizinci schopni samostatně fungovat, komunikovat s okolím a přizpůsobit se zákonům a kulturnímu prostředí hostitelské země. K tomu napomáhá nastavení vhodné migrační politiky, která je v České republice realizována prostřednictvím Koncepce integrace cizinců. Problematice české integrační politiky se věnuje poslední kapitola teoretické části této bakalářské práce, praktická a návrhová část je zaměřena na integraci cizinců v Jihomoravském kraji.

Téma bakalářské práce jsem si vybrala, protože mne problematika zaměstnávání cizinců a jejich integrace zajímá, jelikož často přicházím do styku s cizinci a mnoho z mých přátel je právě z řad cizinců.

1 CÍL A METODIKA PRÁCE

Tato bakalářská práce se věnuje problematice zaměstnávání cizinců v České republice a bariérám jejich integrace do majoritní společnosti. Práce je rozdělena do třech částí a to části teoretické, praktické a návrhů na řešení.

V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy této problematiky, podmínky vstupu cizinců na území České republiky a na tuzemský trh práce s ohledem na rozdělení cizinců na cizince ze třetích zemí a občany EU/EHP a Švýcarska. Teoretická část práce dále popisuje historický vývoj pracovní migrace na území České republiky, současnou migrační a integrační politiku a současnou situaci na trhu práce v České republice.

V praktické části se práce zabývá analýzou vývoje počtu cizinců v Jihomoravském kraji a popisem institucí, které poskytují služby pro cizince, působících v Brně. Klíčovou roli zde hraje Jihomoravské centrum na podporu integrace cizincům. Součástí praktické části je dotazníkové šetření, jehož cílem je zjistit, jaké služby cizinci nejvíce využívají, jaké služby jim naopak chybí a co vnímají jako nedostatky v oblasti služeb pro cizince. Následuje vyhodnocení sesbíraných dat, která jsou zpracována prostřednictvím grafů a tabulek.

V návrhové části jsou nejdříve vymezeny problematické oblasti integrace cizinců a následně navržena řešení, která mají za úkol tyto nedostatky minimalizovat nebo úplně odstranit. Součástí některých z těchto návrhů je také cenová kalkulace realizace daného projektu.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

V této části mé bakalářské práce jsou vymezeny základní pojmy, se kterými je v práci pracováno. Následně jsou vymezeny podmínky pro vstup cizinců na území České republiky a tuzemský trh práce, přičemž v obou případech je rozdílně přístupováno k občanům EU/EHP a Švýcarska a občanům tzv. třetích zemí. Teoretická část se věnuje také problematice zdaňování cizinců v České republice. Dále popisuje vývoj zaměstnávání cizinců v České republice od 90. let až do současnosti a výhody a nevýhody pracovní migrace. Poslední kapitola v této části je věnována současné migrační a integrační politice České republiky.

2.1 Základní pojmy

Pro účely této bakalářské práce je nutno začít vysvětlením základních pojmů, které jsou v práci používány. Některé z těchto pojmů nemají jednotnou definici, jsou tedy vymezeny podle literatury, ze které byly čerpány informace a jak je pro potřeby této bakalářské práce chápe autorka sama.

- **Trh práce** je místem, kde se střetává nabídka a poptávka po práci. Setkávají se zde potenciální zaměstnanci, kteří práci poptávají, s potenciálními zaměstnavateli, kteří práci nabízí. Odměnou za práci je mzda nebo plat (4, s. 25).
- Pojem **cizinec** je odlišně interpretován v několika českých zákonech. Dle zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky se cizincem rozumí fyzická osoba, která nemá české státní občanství. Naproti tomu zákon 435/2004 Sb. o zaměstnanosti popisuje cizince jako osobu, která není státním občanem České republiky, občanem EU/EHP a Švýcarska ani jeho rodinným příslušníkem. Stejně tak je dle tohoto zákona za cizince považována osoba bez státní příslušnosti. Pro účely této bakalářské práce bude pojem cizinec chápán dle zákona o pobytu cizinců (3, s. 25).
- **Migrační politika** je soubor opatření, která mají za úkol regulovat migraci na území daného státu, určuje podmínky legální migrace, zabývá se prevencí

nelegální migrace a postihuje její porušování (1, s. 57).

- Pojmem **pracovní migrace** je chápána změna bydliště za účelem vykonávání zaměstnání, která může být dočasná, dlouhodobá nebo i trvalá (4, s. 27).
- **Integrace cizinců** je proces začleňování cizince do společnosti cílové země. Tento proces probíhá především přizpůsobením se zákonům a pravidlům hostitelské země, odbouráním jazykové bariéry a podobně (1, s. 17, 57).
- **Integrační politika** spočívá ve snaze hostitelské země podpořit adaptaci cizinců v cílové zemi a odstranit bariéry, které integraci cizinců brání (1, s. 57).

2.2 Vstup cizinců na území České republiky

Navzdory tomu, že pro účely této bakalářské práce jsou pojmem cizinec označovány veškeré fyzické osoby, které nejsou státními občany České republiky nezávisle na tom, zda jsou státními příslušníky zemí EU/EHP a Švýcarska či třetích zemí, je nutné tyto dvě skupiny cizinců rozlišovat. Důvodem jsou rozdílné podmínky pro vstup občanů Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska na území České republiky a tuzemský trh práce. Toto specifické postavení vychází ze smluv, které Česká republika podepsala před vstupem do Evropské unie. Zvláštní postavení mají také rodinní příslušníci občanů EU/EHP a Švýcarska pocházející ze třetích zemí (1, s. 16).

2.2.1 Občané EU/EHP a Švýcarska

Osoby se státním občanstvím jednotlivých členských států Evropské unie (v současné době se jedná o 28 států), Evropského hospodářského prostoru, který tvoří Island, Norsko a Lichtenštejnsko, a občané Švýcarska mohou na území České republiky vstupovat pouze na základě platného cestovního dokladu, jelikož se na ně vztahuje právo volného pobytu osob. Tyto osoby nepotřebují pro vstup na území ČR žádné další vízum ani povolení k pobytu a to bez ohledu na to, za jakým účelem nebo jak dlouho se na území ČR zdržují. Pouze v případě pobytu, jehož délka přesahuje 30 dní, mají povinnost svůj pobyt ohlásit inspektorátu Cizinecké policie. V případě kdy předpokládaná doba pobytu na území České republiky překročí 3 měsíce, má občan EU

a výše zmíněných zemí právo požádat o potvrzení o přechodném pobytu (3, s. 25-26).

Rodinní příslušníci občanů EU/EHP a Švýcarska

Občané třetích zemí, kteří jsou rodinnými příslušníky občanů EU/EHP a Švýcarska mají rovněž zjednodušené podmínky vstupu na území České republiky (4). Za rodinného příslušníka považujeme manželku či manžela, partnerku či partnera v registrovaném partnerství, děti mladší 21 let věku, nebo pokud jsou závislí a další vyživovaní (závislí) příbuzní (3, s. 25). V případě, kdy tito občané pobývají přechodně na území České republiky společně s občanem EU/EHP nebo Švýcarska, je jejich povinností požádat o tzv. pobytovou kartu rodinného příslušníka. Tuto žádost cizinec, který je rodinným příslušníkem směřuje k Ministerstvu vnitra ČR (8, s. 95).

2.2.2 Občané třetích zemí

Za občany třetí země jsou považováni cizinci, kteří nejsou občany EU/EHP nebo Švýcarska. Občany třetích zemí je z hlediska podmínek vstupu na území České republiky nutno rozdělit na dvě skupiny a to občany třetích zemí bez vízové povinnosti a občany třetích zemí s vízovou povinností. Toto rozdělení v Nařízení Rady (ES) č. 539/2001. Obě skupiny mají však ohlašovací povinnost a svůj pobyt musí ohlásit do tří pracovních dnů ode dne vstupu na území ČR na inspektorátu Cizinecké policie (3, s. 28).

Občané třetích zemí bez vízové povinnosti

Občané třetích zemí osvobozených od vízové povinnosti (Příloha 1) mohou pobývat na území ČR a jiných schengenských států po dobu tří měsíců ode dne překročení hranice schengenského prostoru. Doba pobytu v jednotlivých státech se sčítá. Pobyt překračující tři měsíce je možný jen na základě povolení k pobytu nebo víza. V případě, kdy občan třetí země bez vízové povinnosti pobývá na území ČR za účelem výdělečné činnosti tedy zaměstnání nebo podnikání, musí mít platné pracovní povolení nebo zaměstnaneckou či modrou kartu, o kterou musí zažádat ještě před příjezdem do ČR (3, s. 28).

Občané třetích zemí s vízovou povinností

Občané zemí, které nejsou pro vstup na území České republiky osvobozeny od vízové povinnosti (Příloha 2), mohou na území ČR pobývat na základě platného cestovního dokladu a krátkodobého nebo dlouhodobého víza či povolení k přechodnému nebo trvalému pobytu. Pokud tito cizinci vstupují na území České republiky za účelem výdělečné činnosti, potřebují zároveň platné pracovní povolení, případně zaměstnaneckou nebo modrou kartu (6, s. 36).

2.3 Vstup cizinců na trh práce v České republice

Stejně jako pro samotný vstup cizinců na území České republiky, tak i pro jejich vstup na tuzemský trh práce platí rozdílné podmínky pro občany třetích zemí a občany EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinné příslušníky (4, s. 63).

2.3.1 Občané EU/EHP a Švýcarska

Občané EU/EHP a Švýcarska mají pro vstup na český trh práce stejné podmínky jako občané České republiky, nevztahuje se na ně tedy žádné omezení v podobě povolení k zaměstnání nebo víza (3, s. 25).

Stejná pravidla pro vstup na trh práce v ČR jako pro občany EU/EHP a Švýcarska platí i pro jejich rodinné příslušníky ze třetích zemí. Tito občané třetích zemí nepotřebují pro vstup na trh práce v ČR platné povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou nebo modrou kartu, za předpokladu, že jsou držiteli povolení k přechodnému pobytu v podobě pobytové karty vydané Ministerstvem vnitra (13).

Povinnosti zaměstnavatele

Na rozdíl od zaměstnávání občanů České republiky, je povinností zaměstnavatele ohlásit příslušnému úřadu práce skutečnost, že zaměstnává cizince s volným přístupem na trh práce v ČR. Zaměstnavatel musí tuto skutečnost nahlásit nejpozději v den nástupu cizince do zaměstnání a to písemně (4, s. 65).

Povinností zaměstnance je dodat zaměstnavateli potřebné dokumenty, které prokazují jeho příslušnost k výše uvedené kategorii cizinců (14, s. 213). Při ukončení zaměstnání výše zmíněných osob má zaměstnavatel povinnost tuto skutečnost nahlásit příslušné pobočce krajského Úřadu práce a učiní tak do 10 kalendářních dnů od ukončení zaměstnání (10).

2.3.2 Občané třetích zemí

Občané třetích zemí, kteří nejsou rodinnými příslušníky občanů EU/EHP a Švýcarska, mají omezený vstup na trh práce v České republice. Toto omezení má za úkol ochránit pozici občanů členských států Evropské unie, EHP a jejich rodinné příslušníků na pracovním trhu. Cizinci ze třetích zemí musí pro vstup na pracovní trh v České republice získat společně s povolením k pobytu také povolení k zaměstnání, případně zaměstnaneckou nebo modrou kartu (4, s. 66).

Povolení k zaměstnání

V případě, kdy volné pracovní místo nahlášené Úřadu práce nelze obsadit občany s volným přístupem na trh práce, může Úřad práce vydat na žádost cizince povolení k zaměstnání. Úřad práce má povinnost vždy přihlížet k aktuální situaci na trhu práce. Povolení k zaměstnání se vydá cizinci na konkrétní pracovní místo u určitého zaměstnavatele, přičemž je v povolení uveden druh práce i místo práce. Povolení se vydává na dobu, která je uvedena v pracovní smlouvě, nejdéle však na dva roky (14, s. 214-216).

Zaměstnanecká karta

Zaměstnanecká karta je zvláštní forma povolení k pobytu, které v sobě nese zároveň povolení k zaměstnání, jedná se tedy o povolení duálního charakteru. V určitých případech může však plnit pouze funkci povolení k pobytu. Jedná se o případy, kdy cizinec má volný vstup na trh práce v ČR, potřebuje však platné povolení k dlouhodobému pobytu. Do této skupiny cizinců patří například ti, kteří na území České republiky získali středoškolské, vyšší odborné či vysokoškolské vzdělání nebo

jsou zaměstnání jako pedagogičtí či akademičtí pracovníci vysokých škol v České republice, musí však tuto skutečnost doložit (4, s. 68).

Podmínky a postup pro získání zaměstnanecké karty

Pro získání zaměstnanecké karty nejsou kladeny žádné požadavky na kvalifikaci, pokud to nevyžaduje charakter práce. Pro získání zaměstnanecké karty může být cizinec zaměstnán na základě platné pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti či dohodě o provedení práce, která musí být přiložena k žádosti o vydání zaměstnanecké karty. Ve smlouvě nebo dohodě musí být sjednána měsíční odměna, která nesmí být nižší než minimální mzda a zároveň musí být rozsah pracovní doby minimálně 15 hodin týdně (4, s. 67).

Zaměstnaneckou kartu je možno vydat pouze pro pracovní místa, která jsou zařazena v Centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty. Pracovní místo je zařazeno do evidence pouze v případě, kdy se nedaří volné pracovní místo, které zaměstnavatel nahlásil krajské pobočce Úřadu práce ČR, obsadit uchazečem o zaměstnání ze zemí s volným přístupem na trh práce v České republice do 30 dní od nahlášení tohoto místa. Pro zařazení do evidence je potřeba souhlas zaměstnavatele (4, s. 67).

Zaměstnanecká karta je tedy vydávána pouze pro konkrétní pracovní pozici. Zaměstnanecká karta je platná po dobu výkonu zaměstnání uvedenou v pracovní smlouvě či dohodě, nejdéle však dva roky. Platnost zaměstnanecké karty lze opakovaně prodloužit až o dva roky (4, s. 34).

Změna pracovního místa či zařazení je možná pouze na základě povolení Ministerstva vnitra a nové pracovní místo musí rovněž splňovat podmínky pro udělení zaměstnanecké karty (11).

Modrá karta

Modrá karta je stejně jako zaměstnanecká karta zvláštní forma povolení k pobytu za účelem zaměstnání sloužící zároveň jako povolení k pobytu, má však určitá specifika. Na rozdíl od zaměstnanecké karty je určena pouze zaměstnancům s vysokou

kvalifikací (14, s. 106).

Podmínky a postup pro získání modré karty

Modrá karta se vydává cizincům třetích zemí za účelem výkonu práce, pro kterou je nutná vysoká kvalifikace, může být tedy vydána pouze cizinci s vysokoškolským případně vyšším odborným vzděláním, které trvalo minimálně po dobu tří let. Úroveň dosaženého vzdělání je cizinec povinen prokázat potřebnými dokumenty, které přiloží společně s pracovní smlouvou k žádosti o modrou kartu. Pracovní smlouva musí být sjednání na dobu minimálně jeden rok, mzda musí činit minimálně 1,5 násobku průměrné hrubé mzdy a týdenní pracovní doba musí být stanovena na 40 hodin (6, s. 35-36).

Stejně jako u zaměstnaneckých karet může být i modrá karta vydána pouze pro výkon práce na místě, které je zařazeno v Centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli modrých karet. Zde bude zařazeno v případě, kdy zaměstnavatel nahlásí volné pracovní místo vyžadující vysokou kvalifikaci krajské pobočce Úřadu práce a toto místo se nepodaří obsadit občanem s volným přístupem na trh práce ve lhůtě 30 dní. Místo bude do evidence zařazeno pouze za souhlasu zaměstnavatele (4, s. 70).

Na rozdíl od karty zaměstnanecké však modrá karta není vázaná na konkrétní pracovní místo u určitého zaměstnavatele. Držitel modré karty může v prvních dvou letech změnit zaměstnavatele nebo pracovní zařazení se souhlasem vydaným Ministerstvem vnitra. V případě, kdy nové pracovní místo nebo pracovní zařazení vyžaduje vysokou kvalifikaci, je Ministerstvo vnitra povinno žádosti vyhovět. Po uplynutí dvou let držení modré karty vzniká cizinci pouze povinnost ohlásit změnu pracovního místa nebo pracovního zařazení a to do 3 pracovních dnů ode dne změny (14, s. 108).

Platnost modré karty je omezena na dobu výkonu zaměstnání, která je sjednána ve smlouvě plus tři měsíce, maximálně však na dva roky. Stejně jako u zaměstnanecké karty, i zde lze platnost opakovaně prodloužit a to nejvýše o 2 roky (12).

2.4 Zdaňování příjmů cizinců v České republice

Při určení rozsahu zdaňování příjmů cizinců je třeba rozlišovat, zda se v České republice stali daňovými rezidenty či nikoliv. Určení daňové rezidence upravují smlouvy o zamezení dvojího zdanění (dále jen „SZDZ“), které určí kritéria daňové rezidence, případně Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „ZDP“), jednali se o cizince ze státu, se kterým nebyla uzavřena SZDZ (17, s. 22).

2.4.1 Určení daňové rezidence dle ZDP a SZDZ

Dle Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů se daňovým rezidentem stává osoba, která na území České republiky pobývá po dobu delší než 183 dní v kalendářním roce nebo má na území ČR tzv. stálý byt. Do doby strávené na území ČR se počítá každý započatý den, tedy i dny příjezdů a odjezdů. Stálým bytem je myšleno místo, na kterém má fyzická osoba úmysl se trvale zdržovat a je jí kdykoliv k dispozici (17, s. 23). Aplikace těchto dvou pravidel však může vést k situaci, kdy se fyzická osoba stane daňovým rezidentem ve dvou státech zároveň (například v případě, kdy občan Polska denně dojíždí do zaměstnání v ČR a bydlí v rodinném domě v Polsku). Smlouvy o zamezení dvojího zdanění proto v těchto případech zohledňují další skutečnosti jako je místo střediska životních zájmů a národnost. Smlouvy o zamezení dvojího zdanění mají aplikační přednost před tuzemskou právní úpravou. To znamená, že v případě kdy SZDZ existuje, použije se ustanovení dané smlouvy přednostně (17, s. 27-28).

2.4.2 Daňoví rezidenti České republiky

Cizinci, kteří se stanou daňovými rezidenty České republiky, zde zdaňují své celosvětové příjmy, tedy příjmy ze zdrojů na území ČR i příjmy plynoucí ze zahraničí. Stejně jako občané ČR, kteří jsou daňovými rezidenty, si mohou uplatnit nezdánitelnou část základu daně dle § 15 ZDP, slevy na dani dle § 35ba, § 35bb ZDP a daňové zvýhodnění na vyživované dítě dle § 35c ZDP (17, s. 37-45).

2.4.3 Daňoví nerezidenti České republiky

Cizinci, kteří jsou daňovými nerezidenty České republiky, mají povinnost zdanit pouze příjmy, které plynou ze zdrojů na území ČR a to jen za předpokladu, že zdanění umožňuje příslušná SZDZ. Příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR jsou vymezeny v § 22 ZDP. Pro daňové nerezidenty také platí rozdílné podmínky při uplatňování nezdanitelné části základu daně dle § 15 ZDP, slevy na dani dle § 35ba a § 35bb ZDP a daňového zvýhodnění na vyživované dítě dle § 35c ZDP (17, s. 37-45).

Daňoví nerezidenti mají bez omezení možnost uplatnit pouze slevu na poplatníka a slevu na studenta, ostatní slevy dle § 35ba ZDP, slevu za umístění dítěte dle § 35bb ZDP, daňové zvýhodnění na vyživované dítě dle § 35c ZDP a nezdanitelnou část základu daně dle § 15 ZDP mohou uplatnit daňoví rezidenti států EU/EHP a to pouze za předpokladu, že příjmy ze zdrojů na území ČR dle § 22 ZDP činí nejméně 90 % jejich celosvětových příjmů. Daňoví rezidenti třetích zemí nemohou uplatnit výše zmíněné slevy ani za předpokladu, že úhrn jejich příjmů dle § 22 ZDP činí 90 a více procent jejich celosvětových příjmů (17, s. 37-45).

2.5 Historický vývoj pracovní migrace

Trend pracovní migrace se v České republice začal rozmáhat po listopadu 1989. Před rokem 1989 pracovní migrace existovala, nicméně byla založena na základě mezivládních dohod a obchodních smluv, přičemž většina z nich měla charakter hospodářské pomoci. Je možno konstatovat, že migrační politika se v té době zaměřovala především na řízenou migraci pracovních imigrantů a studentů ze spřáteleného socialistického bloku. Pomoc byla založena na vysílání pracovníků méně vyspělých zemí za účelem získání odborné kvalifikace, jelikož v domácím státě nebylo možné ji získat (5). Pro potřeby této bakalářské práce je popsán vývoj pracovní migrace od roku 1990 po současnost.

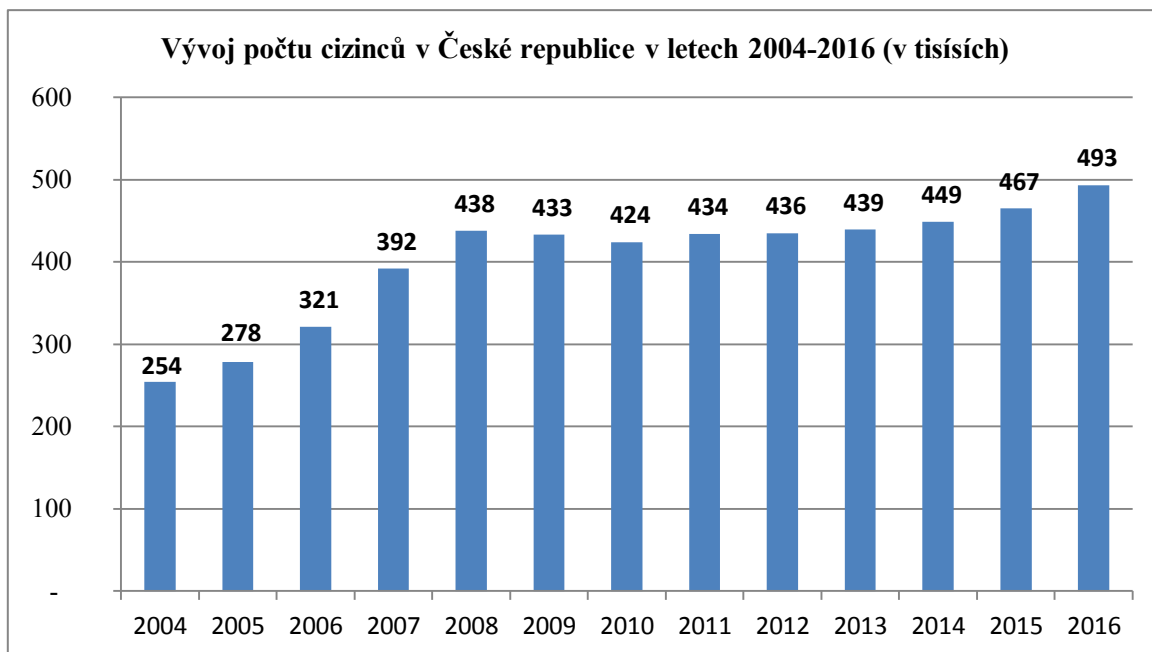
V období mezi lety 1990 a 1996 byl přístup k zahraniční migraci liberální. V první polovině devadesátých let počet cizinců na území České republiky rychle narůstal. Ačkoliv byl vstup cizinců na trh práce limitován vydáním pracovního

povolení, migrace nebyla prioritním tématem. Zaměstnávání zahraničních pracovníků bylo považováno za dočasné řešení nedostatku pracovníků na trhu práce a krátkodobé pobyty cizinců za účelem zaměstnání nebyly téměř omezovány ani regulovány (15, s. 14).

V letech 1996-1999 došlo ke zpřísnění podmínek pro vstup cizinců na území České republiky a tuzemský trh práce. Meziroční nárůst počtu cizinců v České republice se snižoval na základě souboru restriktivních opatření, z nichž některá byla přijata ve snaze přizpůsobit se požadavkům pro připojení České republiky k Evropské unii (15, s. 14). Byla přijata novela cizineckého zákona, která zavedla vízovou povinnost pro občany třetích zemí a také prodloužila čekací lhůtu pro udělení trvalého pobytu na deset let. Dalším ze zpřísnujících opatření byla například regulace přílivu pracovníků z Ukrajiny prostřednictvím dohody, která stanovovala roční kvóty pro zaměstnávání Ukrajinců na základě pracovního povolení (6, s. 30-32).

V období let 2000-2004 probíhalo dále zpříšňování a upevňování pravidel vstupu cizinců na území ČR a tuzemský trh práce, v roce 2000 byly vypovězeny smlouvy o bezvízovém styku s Ukrajinou, Běloruskem a Ruskem, počet cizinců pobývajících na území ČR za účelem zaměstnání přesto rostl (6, s. 30).

Z hlediska vývoje migrace byl významný rok 2004, kdy se Česká republika stala členským státem Evropské unie, což trend přílivu pracovních migrantů na naše území ještě víc podpořilo (16, s. 3). Vývoj počtu cizinců na území České republiky od vstupu do Evropské unie až po současnost zobrazuje Graf 1. Počet cizinců každým rokem narůstal až do roku 2008, kdy podíl cizinců na celkovém počtu zaměstnanců v České republice dosáhl 6,43%. V době hospodářského růstu zahraniční pracovníci vyplnili díry na trhu práce vzniklé vysokou poptávkou po pracovní síle. Velice populární bylo agenturní zaměstnávání, kdy cizinci zaměstnávala agentura, která je vysílala k zaměstnavatelům, kteří potřebovali dočasně navýšit pracovní sílu (6, s. 30).

Graf 1: Vývoj počtu cizinců v České republice v letech 2004-2016 (vlastní zpracování dle 23)

V letech 2009 až 2011 se však začal počet cizinců evidovaných na úřadech práce klesat. Důvodem byla ekonomická krize, která zasáhla Českou republiku v roce 2008 a její dopady významně ovlivnili cizince a jejich postavení na trhu práce. Migranti jsou totiž jednou z nejflexibilnějších složek pracovního trhu, v době vysoké poptávky snadno zaplní mezery na trhu práce, naopak v době krize není složité je propustit (16, s. 16). Společnosti ve snaze ochránit své kmenové zaměstnance přestali využívat agentur práce, které v době krize neměly pro cizince uplatnění. Z důvodu ochrany postavení občanů České republiky na domácím trhu práce, který zaznamenal nárůst nezaměstnanosti, zaujala vláda restriktivní postoj k migrantům – došlo například k pozastavení vydávání nových pracovních víz na některých zahraničních ambasádách. Tato opatření s sebou ale nesla problém nelegální migrace. Spousta cizinců, kteří přišli v důsledku ekonomické krize o zaměstnání, neměla dostatečné finanční prostředky pro návrat do rodné země. Vláda proto v roce 2009 zavedla program dobrovolných návratů, který měl za úkol předcházet nelegálnímu pobytu migrantů na našem území (42, s. 10-14).

Projekt dobrovolných návratů probíhal ve dvou vlnách a nabízel asistenci migrantům, kteří přišli o práci a ztratili tak nárok legálně pobývat na území České republiky. Cizinci obdrželi motivační bonus ve výši 500 EUR a také jim byla

proplacena cesta do země původu. V první vlně v únoru roku 2009 byli do programu zahrnuti legálně pobývající cizinci ze třetích zemí, v září téhož roku byl program rozšířen o cizince, kteří na území ČR pobývali nelegálně. Program se však nesetkal s očekávaným úspěchem, využilo jej celkově pouze 2 258 cizinců. Odborníci se domnívají, že důvodem nezájmu byla především ekonomická situace v zemích původu migrantů a také strach z možného komplikovaného návratu zpět do České republiky (15, s. 28-29).

Restriktivní přístup k migrantům trval i v roce 2010, kdy bylo úřadům práce nařízeno striktně dodržovat zákonná ustanovení ohledně obsazování pracovních míst cizinci z třetích zemí nezávisle na tom, zda již pobývali na území České republiky nebo byli novými žadateli. Vydávání i prodlužování povolení k zaměstnání nebylo plošně zastaveno, ale pracovní místa byla přednostně obsazována osobami, které mají volný vstup na trh práce. Také došlo ke zpřísnění podmínek pro agentury práce, které zprostředkovávaly zaměstnání cizinců a byla zavedena povinnost zaměstnavatele projednávat záměr zaměstnávání cizince s příslušným úřadem práce (18).

Vyvrcholením restriktivních opatření byla novela zákona o pobytu cizinců s účinností od 1.1.2011, díky které došlo k zpřísnění podmínek pro udělení víza, zavedení biometrických průkazů apod. Navzdory těmto opatřením došlo poprvé od roku 2008 k mírnému meziročnímu nárůstu cizinců pobývajících na území České republiky. V následujících letech pak vývoj počtu cizinců pozvolna narůstal a v roce 2013 překonal počet cizinců stav před zásahem hospodářské krize (7).

Zásadní změnou bylo zavedení zaměstnaneckých karet v roce 2014, které nahradily dosavadní systém zelených karet a také povolení k zaměstnání. Úkolem zaměstnaneckých karet je usnadnit a zrychlit proces vydávání povolení k zaměstnání občanům třetích zemí. Ve stejném roce bylo také uzákoněno takzvané vícenásobné občanství a české občanství bylo uděleno celkem 4915 cizincům, nejčastěji z řad občanů Ukrajiny, Ruska a Slovenska (18).

2.6 Výhody a nevýhody pracovní migrace

Většina migračních teorií se shoduje na tom, že pracovní migrace může být výhodná jak pro pracovní migranty, tak pro hostitelskou zemi a to zejména pokud v hostitelské zemi poptávka po pracovnících převyšuje nabídku. V tomto případě lze pomocí zahraničních zaměstnanců dočasně či trvale zaplnit mezery na domácím trhu práce (28, s. 108-109).

Pracovní migrace v některých případech také znamená příliv kvalifikovaných pracovníků, kterých je zejména v sektorech jako stavebnictví nebo IT služby nedostatek. Tento proces je označován jako *brain gain* neboli příliv mozků. Pro hostitelskou zemi vzniká úspora nákladů na vzdělání, jelikož získá již vyškolené pracovní síly (30, s. 86). Obsazování kvalifikovaných pozic zahraničními zaměstnanci podporuje vláda prostřednictvím nástrojů imigrační politiky, v České republice například zavedením modrých karet v roce 2009 nebo zavedením programu „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ (2, s. 12).

Některá pracovní místa jsou obtížně obsaditelná domácím obyvatelstvem z důvodu relativně nízkého platového ohodnocení. Domácí obyvatelé nejsou ochotni přijmout toto ohodnocení a často se rozhodnou pobírat podporu v nezaměstnanosti nebo sociální příspěvky. Pro zahraniční zaměstnance (zejména pro ty, kteří přicházejí z východu) však toto ohodnocení může být v porovnání s platy v zemích, odkud přichází dostatečné a přijímají i méně atraktivní pracovní pozice (1, s. 55).

S ochotou přijímat hůře ohodnocená pracovní místa se však pojí hrozba tzv. „černého“ zaměstnávání. Ačkoliv je takový způsob zaměstnávání samozřejmě nezákonný, z pohledu zaměstnavatele má však určité výhody. Zejména cizinci z třetích zemí, kterým nebylo uděleno vízum či pracovní povolení, jsou ochotni vykonávat práci za nevhodných podmínek s ohodnocením, které nedosahuje minimální mzdy. Takoví zaměstnanci nežádají příplatky za práci v noci nebo ve dnech pracovního klidu, ani si nenárokují dovolenou. Zaměstnavatel za tyto zaměstnance neodvádí zdravotní a sociální pojištění ani daň z příjmu, jež jsou součástí veřejných rozpočtů (30, s. 83-84).

2.7 Současná situace v České republice

Česká republika se nachází ve fázi ekonomického růstu, který je spojen s vytvářením nových pracovních míst a snižováním nezaměstnanosti. Po překonání ekonomické krize se míra nezaměstnanosti opět vrátila k hodnotám, které patří k nejnižším v EU (29). V roce 2015 se jednalo o 5,1 %, dle hospodářské prognózy z podzimu 2016 dokonce o 4,2 % s předpokládaným poklesem v letech 2017 a 2018 (24). Nejpočetnější skupinou nezaměstnaných jsou občané se statutem vyučen – ke dni 31.12.2015 se jedná o 37,4 %, následuje skupina občanů se základním vzděláním 26,9 % (25). S nárůstem počtu pracovních míst však také vzniká problém s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků na českém trhu práce. Místa tak zůstávají volná, což firmám brání v dalším hospodářském růstu. Jako řešení se nabízí zaměstnávání zahraničních pracovníků (26).

2.7.1 Úroveň vzdělání obyvatelstva

Úroveň vzdělání je možno považovat jako jeden z hlavních a nejdůležitějších ukazatelů využitelnosti pracovní síly. Pro Českou republiku je charakteristické velké zastoupení obyvatel se středoškolským vzděláním a nízký počet obyvatel se základním vzděláním, ale také poměrně nízké zastoupení obyvatel s vysokoškolským vzděláním (32, s. 45).

Poslední známé údaje o úrovni vzdělání obyvatelstva jsou z roku 2011, kdy proběhlo sčítání lidu. Následující tabulka ukazuje vývoj nejvyšší dosažené úrovně vzdělání osob starších 15 let v letech 1991-2011. Nejpočetnější složkou obyvatelstva zůstávají občané, kteří dosáhli středního vzdělání. V roce 2011 se jednalo celkem o 64,2 % obyvatelstva. Dále je možno z tabulky vyčíst, že počet obyvatel, kteří dosáhli pouze základního vzdělání, se neustále snižuje, naopak počet vysokoškolsky vzdělaných občanů narůstá. V roce 2011 se jednalo o 12,5 % vysokoškolsky vzdělaných obyvatel a vzhledem k rostoucímu trendu je možné předpokládat, že v současné době je počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním ještě větší (33).

Rostoucí úroveň vzdělání je příznivým jevem z hlediska uplatnění ekonomicky

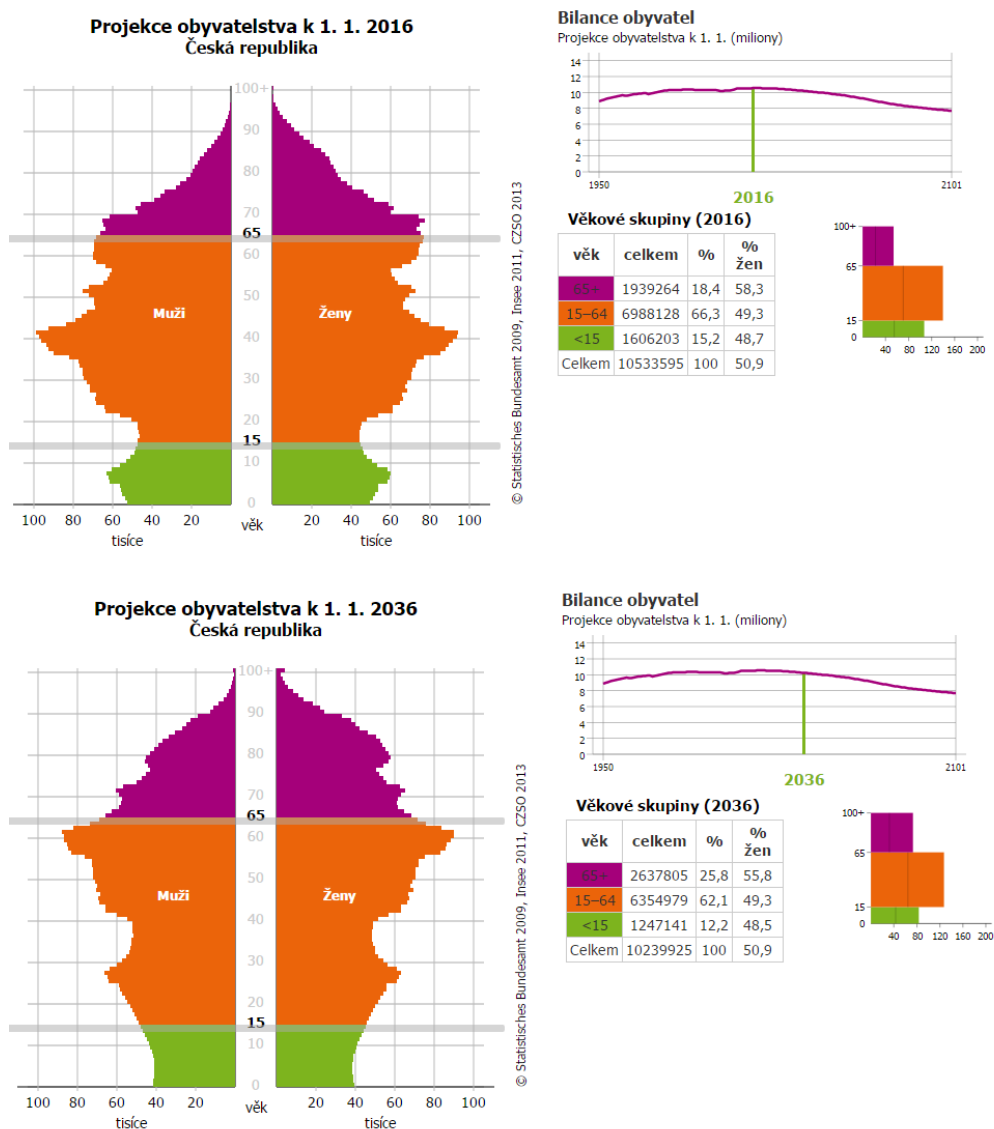
aktivního obyvatelstva na trhu práce, přičemž velmi důležitým je celoživotní vzdělávání a zvyšování stupně kvalifikace. Je prokázáno, že pracovníci s vyšší úrovní vzdělání jsou více ochotni se učit a přizpůsobit se novým potřebám pracovního trhu a požadavkům na kvalifikaci (32, s. 45). Přesto však v některých oborech není dostatek kvalifikovaných pracovníků, například v IT, ekonomických a technických oborech. Problémem je také nízká jazyková úroveň domácích pracovníků, která je ale v mnoha oborech vyžadována (32, s. 50).

Tab. 1: Úroveň vzdělání obyvatel v letech 1991- 2011 (vlastní zpracování dle 33)

Nejvyšší ukončené vzdělání obyvatel starších 15 let podle údajů sčítání lidu v letech 1991–2011						
Nejvyšší ukončené vzdělání	1991	1991 (%)	2001	2001 (%)	2011	2011 (%)
Celkem	8 137 779	100,0	8 575 198	100,0	8 947 632	100,0
základní vč. neukončeného	2 696 065	33,1	1 975 109	23,0	1 571 602	17,6
střední vč. vyučení	2 878 645	35,4	3 255 400	38,0	2 952 112	33,0
úplné střední všeobecné	342 506	4,2	430 982	5,0	610 759	6,8
úplné střední odborné	1 515 339	18,6	1 703 935	19,9	1 814 305	20,3
jiné	9 138	0,1	296 254	3,5	365 048	4,1
vysokoškolské	582 849	7,2	762 459	8,9	1 114 731	12,5
bez vzdělání	27 778	0,3	37 932	0,4	42 384	0,5
nezjištěno	85 459	1,1	113 127	1,3	476 691	5,3

2.7.2 Věková struktura obyvatelstva

Dalším problémem, se kterým se naše země v posledních letech potýká je měnící se struktura obyvatelstva. Důsledkem několika faktorů jako je nízká porodnost, delší účast mladých lidí ve vzdělávacím procesu a jejich pozdější nástup do zaměstnání, prodlužující se střední délka života a tím i stárnutí obyvatelstva, dochází k úbytku ekonomicky aktivní části obyvatelstva. V současné době patří do skupiny ekonomicky aktivního obyvatelstva 66,3 % celkové populace, skupina obyvatel nad 65 let věku odpovídá 18,4 % obyvatelstva (21).

Obr. 1: Projekce obyvatelstva v letech 2016 a 2036 (Zdroj 21,22)

Dle Projekce obyvatelstva (Obr. 1), která je zveřejňována ČSÚ, dojde během příštích dvaceti let ke značnému nárůstu osob starších 65 let tedy osob ekonomicky závislých a to na přibližně 25,8 % z celkového obyvatelstva, přičemž ekonomicky aktivní část obyvatelstva bude představovat 62,1 % (21, 22).

Někteří odborníci se domnívají, že pracovní migrace by mohla sloužit jako prostředek zpomalení nepříznivého demografického vývoje, je však zapotřebí aplikovat i jiná opatření (20).

2.7.3 Počet cizinců v České republice

V současné době se na území České republiky nachází zhruba 493 tisíc cizinců (toto číslo však nezahrnuje cizince, kterým byl v ČR udělen azyl), což představuje zhruba 4,58 % obyvatelstva. Podíl cizinců na obyvatelstvu není vzhledem k aktuální ekonomické situaci a míře nezaměstnanosti nijak alarmující. Lze předvídat, že podíl cizinců na obyvatelstvu ČR bude nadále narůstat (28).

Tab. 2: Cizinci v České republice dle věku (zpracováno dle 23)

	Cizinci celkem	v tom ve věku		
		0-14 let	15-64 let	65 a více let
2004	254 294	23 181	223 686	7 427
2005	278 312	24 334	245 890	8 088
2006	321 456	25 628	286 713	9 115
2007	392 315	28 902	352 896	10 517
2008	437 565	32 334	393 426	11 805
2009	432 503	35 256	384 691	12 556
2010	424 291	37 502	373 282	13 507
2011	434 153	38 364	380 603	15 186
2012	435 946	39 841	379 459	16 646
2013	439 189	41 959	378 752	18 478
2014	449 367	44 616	384 305	20 446
2015	464 670	47 574	394 415	22 681
2016	493 441	51 260	416 976	25 205

Z Tabulky 2 lze vyčíst, že nejpočetnější skupinou jsou cizinci v produktivním věku (15-64 let). Nejpočetnější národnostní menšinou jsou Ukrajinci, Slováci a Vietnamci. Většina cizinců, zejména občanů třetích zemí, pobývá na území České republiky na základě povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu (19).

2.8 Migrační a integrační politika v České republice

Problematika migrace a integrace s sebou úzce souvisí. Správné a úspěšné nastavení migrační politiky státu významně ovlivňuje efektivitu migrace. Je však nutno brát v potaz fakt, že migrační pohyby jsou strukturované a stejně tak migrující populace,

nelze tedy nastavit obecná pravidla pro integraci cizinců, ale je třeba je cíleně přizpůsobit v závislosti na typu migrujících skupin (29, s. 4).

2.8.1 Imigrační politika

Migrační politika České republiky musí respektovat právo občanů Evropské unie na volný pohyb osob. Jak již bylo řečeno výše, občané členských států EU nejsou legislativně považováni za cizince a mají volný vstup na tuzemský trh práce. Česká migrační politika se soustředí pouze na migraci cizinců z třetích zemí. Společně s optimalizací využití domácích pracovních sil je řízená pracovní imigrace jedním z nástrojů, prostřednictvím kterých lze uspokojit poptávku po pracovních silách ze strany zaměstnavatelů. Zejména vysoce kvalifikované pracovní síly je v současné době nedostatek a je možné očekávat, že tento problém bude přetrvávat i v budoucnosti (28, s. 142).

Migrace tedy není negativním jevem, naopak pozitivně působí jak na ekonomiku hostitelské země, tak na ekonomiku země zdroje. Z tohoto důvodu je žádoucí imigrační politiku podporovat prostřednictvím vhodných migračních projektů a zamezovat nelegální migraci, nikoliv však vytvářet bariéry pro vstup cizinců na tuzemský trh práce (28).

2.8.2 Nástroje regulující pracovní migraci

Regulace pracovní migrace probíhá prostřednictvím projektů, které se soustředí na zlepšení podmínek legální migrace. Zejména pro kvalifikované pracovníky existují speciální programy, které mají napomáhat zjednodušení procesu migrace (31).

V minulosti se jednalo o tzv. zelené karty, které byly zavedeny v lednu roku 2009 a spojovaly v sobě povolení k zaměstnání a povolení k pobytu. Cizinci mohli v závislosti na úrovni jejich vzdělání zažádat o tři typy zelené karty. Typ A byl určen pro vysokoškolsky vzdělané cizince, typ B pro cizince se statusem minimálně vyučen a typ C pro ostatní uchazeče o zelenou kartu (28, 142-145). Postup při vydávání zelených karet byl velice podobný jako u modrých a zaměstnaneckých karet, které jsou

podrobněji popsány v kapitole 2.3.2.

V současné době se jedná kromě zaměstnaneckých a modrých karet také například o projekt Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny a projekt Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny. Účastníci projektů nemusí žádat o termín pohovoru na zastupitelském úřadě, naopak v případě, že je jejich zaměstnavatel zařazen do programu, jsou aktivně oslovováni ze strany ZÚ. Cílem projektů je snížit administrativní a časovou zátěž při obsazování pracovních míst evidovaných v seznamu pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnaneckých a modrých karet (31).

2.8.3 Integrační politika

Integrační politika a prostředky integrační politiky je možno považovat za nezbytně nutnou část legální migrace, na kterou musí bezprostředně navazovat. Úkolem integrační politiky je reagovat jak na potřeby české společnosti, tak na potřeby cizinců a vytvářet podmínky pro začlenění cizinců do společnosti, chránit jejich práva a garantovat dodržování povinností (27).

Základním dokumentem upravujícím postup České republiky ve věci integraci cizinců je Státní integrační program, Strategie migrační politiky České republiky a Koncepce integrace cizinců (dále jen „*Koncepce*“), která na tyto dokumenty navazuje. Koncepce byla přijata vládou České republiky v roce 2000. Tento dokument vychází ze Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR z roku 1999 a byl již několikrát aktualizován. Poslední aktualizace proběhla v roce 2016. Každoročně je zveřejňováno usnesení vlády pro postup při realizaci Koncepce, které se věnuje řešení problematických oblastí integrace, jako jsou neznalost jazyka, informovanost o právech a povinnostech cizinců, jejich ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vztahy s majoritní společností (27).

2.8.4 Nástroje integrační politiky

Mezi hlavní oblasti integrace patří podpora znalosti českého jazyka, ekonomické

soběstačnosti cizinců a jejich začlenění do společnosti takovým způsobem, aby výsledek jejich integrace byl přínosem jak pro cizince samotné, tak pro český stát. Do realizace Koncepce je zařazena velká škála rezortů, například Ministerstvo vnitra, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Projekty na podporu integrace jsou financovány dotacemi ze státního rozpočtu a z fondů EU. Podpora integrace probíhá na několika úrovních – národní, regionální a lokální. Největší význam je kladen integraci na regionální a lokální neboli místní úrovni, protože právě zde probíhá soužití cizinců s domácím obyvatelstvem a jejich začleňování do společnosti (15, s. 17-18, 24).

Na regionální úrovni je Koncepce realizována prostřednictvím Center na podporu integrace cizinců, která začala vznikat od roku 2009. Centra působí ve třinácti krajích České republiky – Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Královéhradeckém, Kraji Vysočina, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém, Zlínském a v hlavním městě Praze. Tato centra jsou financována z větší části z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a částečně prostřednictvím MV. Centra cizincům poskytují sociální a právní poradenství, kurzy češtiny, tlumočení, adaptační kurzy a také organizují kulturní a společenské, které umožňují cizincům setkávat se s majoritní společností (15, s. 26).

Na lokální úrovni se jedná o tzv. Projekty obcí. Dotace byly poskytnuty obcím, městům a městským částem s vyšší koncentrací cizinců. Projekty obcí mají za úkol předcházet konfliktům mezi a podporovat vzájemné soužití cizinců s domácím obyvatelstvem. Projekty obcí jsou rovněž zacíleny především na občany třetích zemí, ve výjimečných případech však může sloužit i pro podporu integrace občanů EU jakožto doplňkové skupiny (34).

Významnou roli hrají také nevládní neziskové organizace, jejichž činnost je taktéž podporována dotacemi ze státního rozpočtu a fondů EU. NNO působí jak na národní, tak na regionální a lokální úrovni. Na národní úrovni se jedná například o tzv. předodjezdové projekty, které mají zvýšit informovanost cizinců před vstupem na území ČR, na regionální a lokální úrovni potom nabízí služby pro cizince stejně jako integrační centra (37).

3 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU

Vývoj počtu cizinců v Jihomoravském kraji zaznamenal od roku 2007 do roku 2016 je zobrazen v Tabulce 3. Největší počet cizinců se zdržuje v Brně a v přilehlém okolí (Brno venkov). Dle statistické ročenky Jihomoravského kraje převažuje počet cizinců ze třetích zemí (56,8 % v roce 2015) nad občany členských států Evropské unie (35).

Tab. 3: Cizinci v Jihomoravském kraji (vlastní zpracování dle 36)

Cizinci v Jihomoravském kraji v letech 2007 - 2016 (stav k 31. 12.)					
Kraj, okres	2007	2008	2009	2010	2011
Jihomoravský kraj	32 606	35 619	36 907	35 953	36 386
Blansko	1 975	2 177	1 990	1 927	2 051
Brno-město	17 059	20 076	21 468	21 307	21 435
Brno-venkov	7 096	6 222	6 017	5 137	5 030
Břeclav	1 899	2 059	2 054	2 104	2 142
Hodonín	1 472	1 656	1 727	1 781	1 866
Vyškov	1 358	1 395	1 518	1 519	1 453
Znojmo	1 747	2 034	2 133	2 178	2 409
Kraj, okres	2012	2013	2014	2015	2016
Jihomoravský kraj	36 690	37 804	38 588	40 366	43 447
Blansko	2 118	2 136	2 133	2 140	2 135
Brno-město	21 723	22 821	23 681	24 850	27 134
Brno-venkov	4 825	4 755	4 569	4 802	5 146
Břeclav	2 183	2 252	2 310	2 423	2 565
Hodonín	1 911	1 931	1 983	2 095	2 227
Vyškov	1 449	1 513	1 524	1 611	1 726
Znojmo	2 481	2 396	2 388	2 445	2 514

Důvodů k usídlení cizinců právě v Brně je mnoho. Jednak se jedná o druhé největší město České republiky, ale krom toho zde má pobočku mnoho zahraničních firem, zejména v IT odvětví. Mezi ně patří například Red Hat Czech s.r.o., IBM Česká republika s.r.o., AT&T Global Network Services Czech Republic s.r.o. a další. Tyto firmy pro svůj růst potřebují kvalifikované pracovníky nejen se znalostmi technologií, ale také kvalitními znalostmi cizích jazyků. Právě díky těmto kritériím zde nachází práci nejen velké množství českých pracovníků, ale také velké množství cizinců.

3.1 Integrace cizinců v Jihomoravském kraji a městě Brně

Je pochopitelné, že vzhledem k velkému počtu cizinců v Brně, zde existuje několik institucí poskytujících služby pro cizince. Mezi jednu z nejvýznamnějších patří bezesporu Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců (dále označováno jako „*integrační centrum*“), dále pak Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU), Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE), Brno Expat Centre a mnoho dalších.

Integrace cizinců pocházejících z členských zemí Evropské unie a cizinců ze třetích zemí probíhá v Jihomoravském kraji odděleně. Občanům Evropské unie jsou poskytovány služby v oblasti právního a sociálního poradenství, kurzy českého jazyka a asistence při jednání s úřady, ve srovnání se službami dostupnými pro cizince ze třetích zemí však pouze v omezené míře.

Občané EU, kteří se ocitli v obtížných životních situacích, mohou využít například služeb SOZE, které jsou přístupné všem cizincům, bez ohledu na jejich vztah k EU a jsou poskytovány zdarma. Tato organizace se zaměřuje na ohrožené skupiny cizinců, například uprchlíky, osamocené ženy s dětmi, handicapované a postižené cizince. Kromě sociálního a právního poradenství nabízí SOZE také pomoc prostřednictvím zajištění bydlení v azylových domech, stravy a s hledáním zaměstnání.

Služby brněnského integračního centra jsou zaměřeny na cizince ze třetích zemí, kteří mají oprávnění pobývat na území České republiky a osobám, kterým byla udělena mezinárodní ochrana. Některé služby jsou poskytovány prostřednictvím dalších organizací, například Diecézní charity Brno, Centra vzdělání všem a Organizace na pomoc uprchlíkům. Všechny služby integračního centra jsou cizincům poskytovány bezplatně.

Pro nově příchozí cizince jsou připraveny adaptačně integrační kurzy, které mají za úkol seznámit cizince s praktickými informacemi o životě v České republice, zdravotním a sociálním systému, vzdělávání, bydlení a s informacemi, které se týkají zaměstnání a podnikání.

Přímo prostřednictvím pracovníků integračního centra jsou také cizincům poskytovány kurzy českého jazyka. Pro děti je k dispozici kurz, který je připravuje na povinnou školní docházku. Pro dospělé jsou k dispozici klasické a konverzační kurzy českého jazyka, kurz psaní, modelové zkoušky pro získání povolení k trvalému pobytu a modelové zkoušky pro získání českého občanství.

Integrační centrum také realizuje pestrou škálu kurzů, které jsou zaměřeny na nejrozumnější oblasti českého právního a sociálního systému. Tyto kurzy jsou vedeny v češtině s možností tlumočení do angličtiny a ruštiny. V minulosti již proběhly například kurzy zaměřené na problematiku podání daňového přiznání, elektronické evidence tržeb, možnosti získání úvěru pro cizince, zdravotního a životního pojištění a mnoho dalších.

Ve spolupráci s Diecézní charitou Brno je cizincům poskytováno právní poradenství. Cizinci mohou tuto službu využít v případě, že potřebují konzultaci v oblasti cizineckého práva, v oblasti dluhové problematiky, případně asistenci při úpravě a prodlužování pobytů, zejména při přípravě dokumentů, jednání s cizineckou policií, sepisování žádostí, odvolání a podobně. Diecézní charita rovněž poskytuje sociální poradenství v oblasti bydlení a sociálního zabezpečení, pomoc při vyhledávání lékařů, počítačové kurzy a kurzy sociokulturní orientace.

Cizinci mohou prostřednictvím Diecézní charity Brno využít tzv. terénní služby, které spočívají v doprovodu cizinců interkulturními pracovníky při jednání s úřady (OAMP, Cizinecká policie) a dalšími institucemi a zajištění tlumočení do vietnamštiny, mongolštiny, ruštiny a ukrajinštiny.

Pracovní poradenství probíhá ve spolupráci s Centrem vzdělání všem. Cizinci mohou využívat poradenství v oblasti profesní orientace, hledání práce a rekvalifikace. Pracovníci Centra vzdělání všem také pomáhají cizincům se sestavením životopisu, motivačního dopisu či přípravami na pracovní pohovory.

Ve spolupráci s dalšími partnery Centra jsou pro cizince zajišťovány také integrační volnočasové aktivity, například rukodělné práce, lekce jógy, zajímavé kulturní přednášky a workshopy.

Je možno konstatovat, že vzhledem k velké nabídce služeb pro cizince se Brno stává místem, kde by se cizinci mohli usadit trvale a za pomoci těchto služeb překonat bariéry integrace do společnosti. Otázkou však je, zda mají cizinci o existenci těchto institucí a služeb povědomí a zda je aktivně používají. Tato otázka je součástí dotazníkového šetření, které má za úkol odhalit potřeby cizinců.

Kvartální monitoring Jihomoravského centra na podporu integrace cizinců

Od roku 2016 je činnost integračního centra a spolupracujících partnerů monitorována a na jeho internetových stránkách jsou čtvrtletně zveřejňovány zprávy o poskytnutých službách. Monitoring slouží Ministerstvu vnitra a na základě jeho výsledků jsou navrhována a implementována opatření v oblasti integrační politiky (38). V následující tabulce je zobrazen přehled služeb, které byly v roce 2016 poskytnuty klientům integračního centra.

Tab. 4: Přehled služeb poskytnutých cizincům prostřednictvím Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců v roce 2016 (vlastní zpracování dle 38)

Služba	I.Q.2016	II.Q.2016	III.Q.2016	IV.Q.2016	Celkem 2016
Základní poradenství	317	103	206	75	701
Právní poradenství	83	75	61	94	313
Sociální poradenství	73	128	74	98	373
Terénní služby	146	89	97	76	408
Výuka českého jazyka	326	465	220	366	1377
Kurzy sociokulturní orientace	39	26	11	10	86
PC kurzy	37	12	0	28	77
Adaptačně integrační kurzy	19	30	0	0	49
Integrační aktivity	126	97	0	0	223
Celkem	1166	1025	669	747	3607

Dle uvedených dat byly v roce 2016 služby integračního centra poskytnuty celkem 3607 klientům. Největší zájem byl o kolektivní výuku českého jazyka, které využilo celkem 1377 klientů. Dále se jednalo o například terénní a nejrůznější poradenské služby. Jako základní poradenství jsou označeny služby, které jsou poskytovány přímo prostřednictvím Centra, ostatní služby jsou poskytovány

prostřednictvím partnerů.

Přesný počet cizinců ze třetích zemí, pro které jsou služby primárně určeny a kteří žili na území Jihomoravského kraje v roce 2016, není znám. Vycházíme-li však z faktu, že se poměr občanů třetích zemí a občanů EU v posledních několika letech příliš nemění, odpovídá počet obslužených klientů přibližně 15 % z cílové skupiny cizinců. Není však vyloučeno, že jeden klient využil více různých služeb, případně využil jedné služby opakovaně ve více ze sledovaných období, proto lze předpokládat, že počet cizinců, kteří služeb využili je menší.

Jelikož počet poskytnutých služeb v roce 2016 prostřednictvím Centra je poměrně nízký, byla do dotazníku zařazena také otázka, zda cizinci znají integrační centrum v Brně a zda někdy využili jeho služeb.

3.2 Dotazníkové šetření

Dotazník byl vytvořen prostřednictvím internetové stránky www.surveymonkey.com, kde byl zpřístupněn po dobu tří týdnů. Tento server jsem pro tvorbu dotazníku zvolila hlavně kvůli možnosti filtrování odpovědí dle kritérií, které mi umožňují sledovat, jaké odpovědi zvolila vybraná skupina respondentů v jiných otázkách. Dotazník byl sestaven v angličtině, jelikož cílovou skupinou byli cizinci. Pro potřebu této práce byly následně přeloženy do českého jazyka včetně odpovědí respondentů v otevřených otázkách. S daty nebylo nijak manipulováno s výjimkou tří odpovědí v otázce 5, kdy respondenti špatně zvolili kategorii. Tyto odpovědi byly přeřazeny do správné kategorie.

3.2.1 Charakteristika respondentů

Cílová skupina respondentů byli cizinci, kteří pobývají v Brně za účelem práce, podnikání či sloučení rodiny. Cílovou skupinou nebyli cizinci, kteří pobývají v České republice za účelem studia a jejich pobyty mají pouze krátkodobý charakter, ani děti. Dotazník byl však veřejně přístupný, proto je možné, že dotazník vyplnili i tito respondenti. Primárně byl dotazník rozeslán cizincům pracujícím v brněnské pobočce společnosti Red Hat prostřednictvím elektronické pošty, proto by poměr studentů měl

být minimální a výsledky dotazníku by neměly být výrazně ovlivněny. Dále byl mezi cizince rozšířen pomocí internetových skupin sdružujících cizince v Brně skrz sociální síť Facebook.

3.2.2 Struktura dotazníku

Respondenti odpovídali celkově na 2 nepovinné a 10 povinných otázek. Celkem dotazník vyplnilo 103 respondentů. Byly kladeny především uzavřené otázky s možností zvolit jednu nebo více odpovědí. 2 otázky byly nepovinné, nicméně mnoho respondentů zodpovědělo všechny otázky. Dotazník je možno rozdělit do tří setů otázek.

V prvním setu odpovídali cizinci na otázky ohledně jejich příslušnosti k Evropské unii, země původu, věku a dosaženého vzdělání. Tyto otázky umožňují bližší charakteristiku skupin respondentů, které jsou následně použity jako filtry při vyhodnocování otázek v druhém a třetím bloku. Záměrně byla vynechána otázka na pohlaví respondentů, jelikož tato informace je pro vyhodnocení dotazníku nepodstatná.

Druhý blok otázek se věnoval motivaci k usídlení cizinců v České republice a délce jejich dosavadního a plánovaného pobytu v České republice.

Poslední blok otázek byl zaměřen na integraci cizinců. V této části dotazníku byla zkoumána jejich znalost českého jazyka, povědomí o integračních centrech v Brně a jejich služeb. V poslední otázce, která je otevřená, měli respondenti možnost vyjádřit, jaké služby jim v Brně chybí nebo by je uvítali.

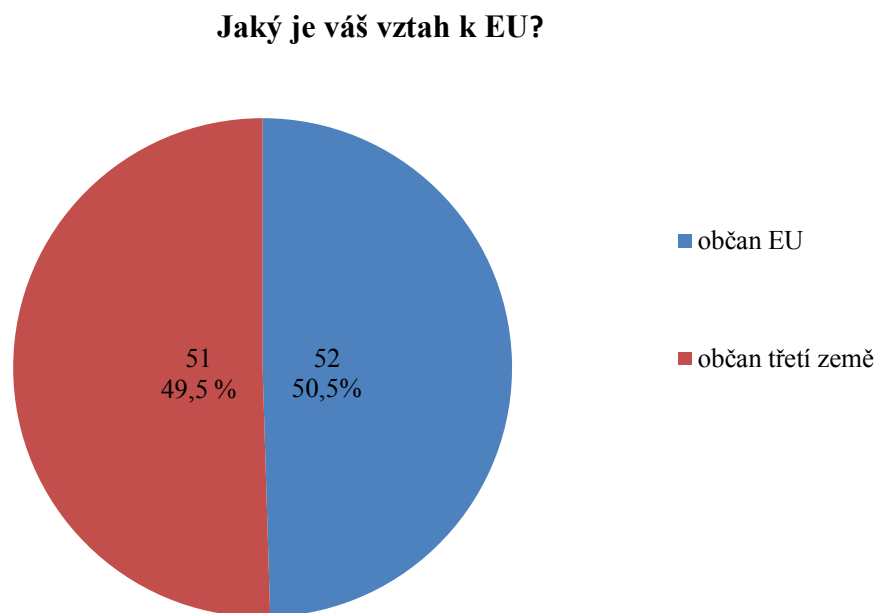
3.2.3 Výsledky a analýza dotazníkového šetření

Po ukončení sběru dat v dotazníkovém šetření byla tato data přenesena do grafů a tabulek. Otázky, kde mohli respondenti vybrat pouze jednu odpověď, jsou zpracovány ve výsečových grafech, výsledky otázek s možností výběru více odpovědí jsou zobrazeny v grafech sloupcových.

Otázka 1: Jaký je Váš vztah k Evropské unii?

V první otázce odpovídali respondenti na to, zda jsou občany Evropské unie nebo občany třetích zemí. Tato otázka byla do dotazníku zařazena z toho důvodu, že služby integračního centra v Brně jsou primárně určeny cizincům ze třetích zemí a pouze v omezené míře cizincům, kteří pochází z Evropské unie. Předpokládalo se, že v závislosti na tom, zda respondenti jsou občané EU nebo třetích zemí se potom mohou lišit jejich odpovědi v jiných otázkách.

Dotazník vyplnilo celkem 103, přičemž zhruba polovina z nich byli státní příslušníci států Evropské unie (50,5 %), druhá polovina cizinci z třetích zemí. (49,5 %) Odpovědi respondentů jsou zaznamenány v následujícím grafu.

Graf 2: Cizinci dle příslušnosti k EU (vlastní zpracování)

Otázka 2: Jaká je Vaše země původu?

V následující otázce měli respondenti možnost uvést také zemi původu. Tato informace není pro vyhodnocení dotazníku klíčová, proto tato otázka byla nepovinná. Otázku však zodpovědělo 88 respondentů. Velké zastoupení měli občané Polska a Ruska. Odpovědi na tuto otázku byly použity při vyhodnocování otázky číslo 8, která byla zaměřena na jazykovou úroveň respondentů. Lze předpokládat, že díky jazykové podobnosti je úroveň českého jazyka vyšší u občanů sousedících zemí.

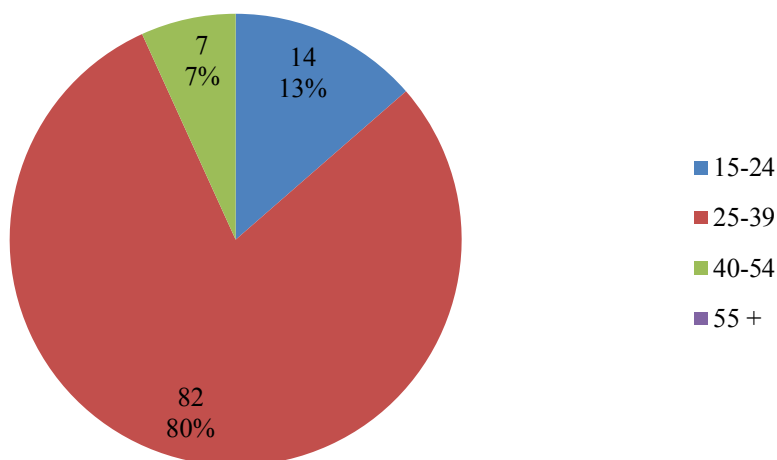
Tab. 5: Cizinci dle země původu (vlastní zpracování)

Země původu	Počet	Procento	Země původu	Počet	Procento
Arménie	1	1,0	Mexiko	1	1,0
Austrálie	1	1,0	Moldávie	2	1,9
Belgie	2	1,9	Německo	2	1,9
Bělorusko	2	1,9	Peru	1	1,0
Bosna a Hercegovina	1	1,0	Polsko	17	16,5
Brazílie	6	5,8	Rumunsko	4	3,9
Bulharsko	2	1,9	Rusko	13	12,6
Dánsko	1	1,0	Řecko	3	2,9
Francie	1	1,0	Slovensko	5	4,9
Japonsko	1	1,0	Srbsko	1	1,0
Indie	5	4,9	Španělsko	2	1,9
Itálie	3	2,9	Turecko	1	1,0
Katalánsko	1	1,0	Ukrajina	2	1,9
Litva	1	1,0	USA	3	2,9
Makedonie	1	1,0	Velká Británie	2	1,9
Nezodpovězeno	15	14,6			

Otázka 3: Jaký je Váš věk?

Třetí otázka byla zacílena na věk respondentů. V dotazníku uvedlo 82 respondentů věkovou kategorii 25-39 let, 14 respondentů kategorii 15-24 let a 7 respondentů kategorii 40-54 let. Všechny dotázané cizince můžeme tedy označit jako ekonomicky aktivní skupiny obyvatelstva. Žádný z respondentů nebyl starší 55 let, což je patrně ovlivněno tím, že dotazník byl přístupný pouze prostřednictvím internetu a primárně rozeslán ekonomicky aktivním občanům.

Jaký je Váš věk?

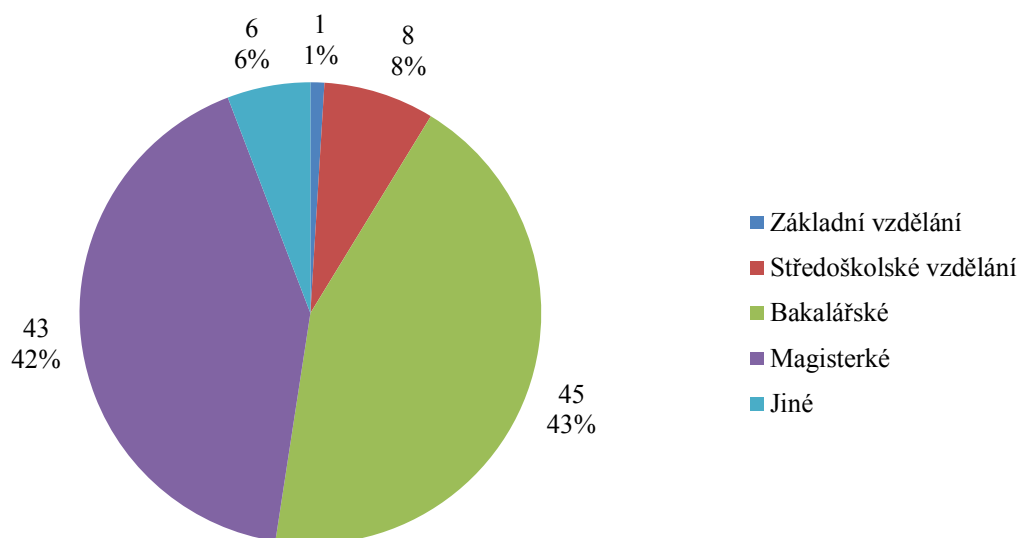
Graf 3: Cizinci dle věku (vlastní zpracování)

Otázka 4: Jaká je Vaše úroveň nejvyššího dosaženého vzdělání?

Následuje otázka na nejvyšší dosažené vzdělání respondentů. Tato otázka byla do dotazníku zařazena z toho důvodu, že naše země se v několika posledních letech potýká s problémem nedostatku kvalifikované pracovní síly a zaměstnavatelé tento problém často řeší právě zaměstnáním kvalifikovaných cizinců. Vzhledem k odlišnosti systémů vzdělávání v jiných Evropských zemích i ve světě, měli respondenti možnost zvolit odpověď Jiný a sami do textového pole doplnit úroveň dosaženého vzdělání.

Většina respondentů dosáhla bakalářského (43 %) nebo magisterského (42 %) vzdělání. V nabídce odpovědí byla také možnost Jiné, kterou označilo 6 (6 %) respondentů z čehož 5 získalo titul PhD., a jeden respondent dokončil studium, které odpovídá úrovni vzdělání mezi bakalářským a magisterským stupněm v České republice. Středoškolského vzdělání dosáhlo 8 (8 %) respondentů a pouze jeden (1 %) respondent nedosáhl vyššího než základního vzdělání.

Jaká je Vaše úroveň nejvyššího dosaženého vzdělání?

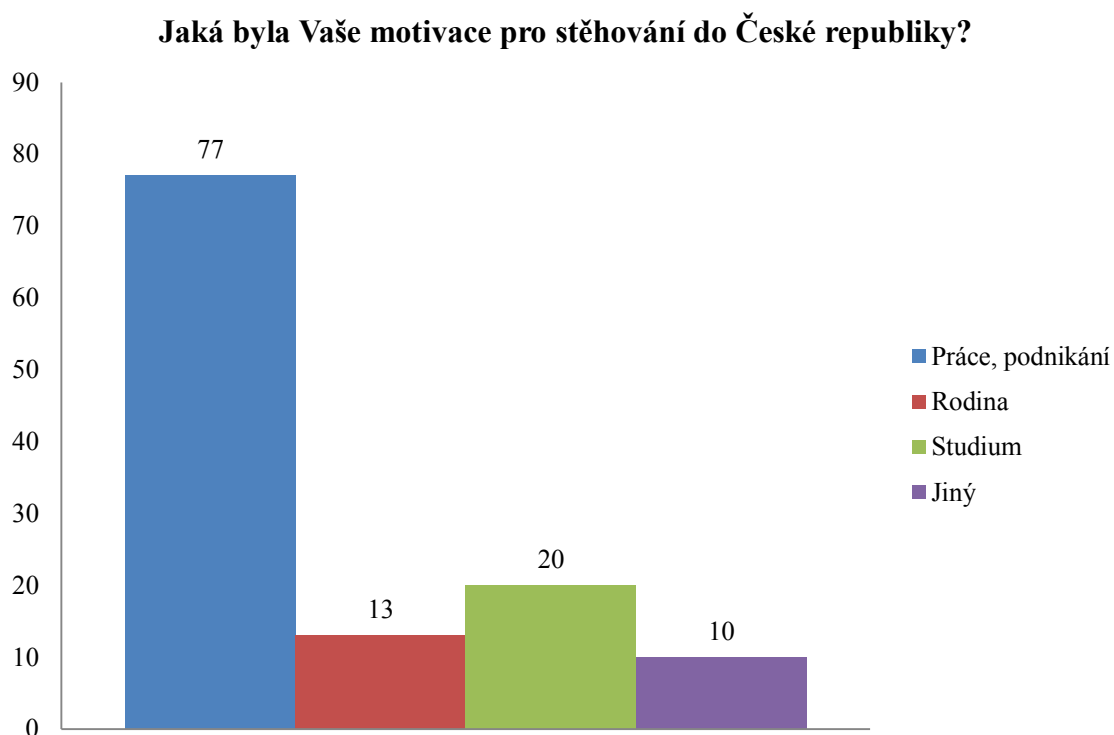

Graf 4: Cizinci dle dosaženého vzdělání (vlastní zpracování)

Otázka 5: Jaká byla Vaše motivace pro stěhování do České republiky?

Následuje druhý set otázek, jehož první otázka směřuje na motivaci cizinců pro přestěhování se z mateřského státu do České republiky. Respondenti mohli vybírat z možností Práce a podnikání, Rodina, Studium a Jiný, kdy opět museli vyplnit text odpovědi. V této otázce bylo možno označit více odpovědí. Odpovědi u této otázky byly upraveny, protože dva respondenti uvedli do kategorie jiný vztah se státním příslušníkem ČR a jeden respondent zde uvedl práci. Tyto odpovědi byly přeřazeny do kategorií Rodina a Práce, podnikání.

Hlavním důvodem usídlení cizinců v České republice je práce nebo podnikání, kterou označilo 77 respondentů. Sedmnáct respondentů současně uvádí jako motivaci k přestěhování do ČR kromě práce také rodinu (3), studium (6), popřípadě jiné důvody (8). Výhradně za účelem studia se do České republiky přestěhovalo 14 respondentů a z rodinných důvodů 10 respondentů. V kategorii Jiný respondenti nejčastěji uváděli politickou situaci v zemi původu a potřebu životní změny.

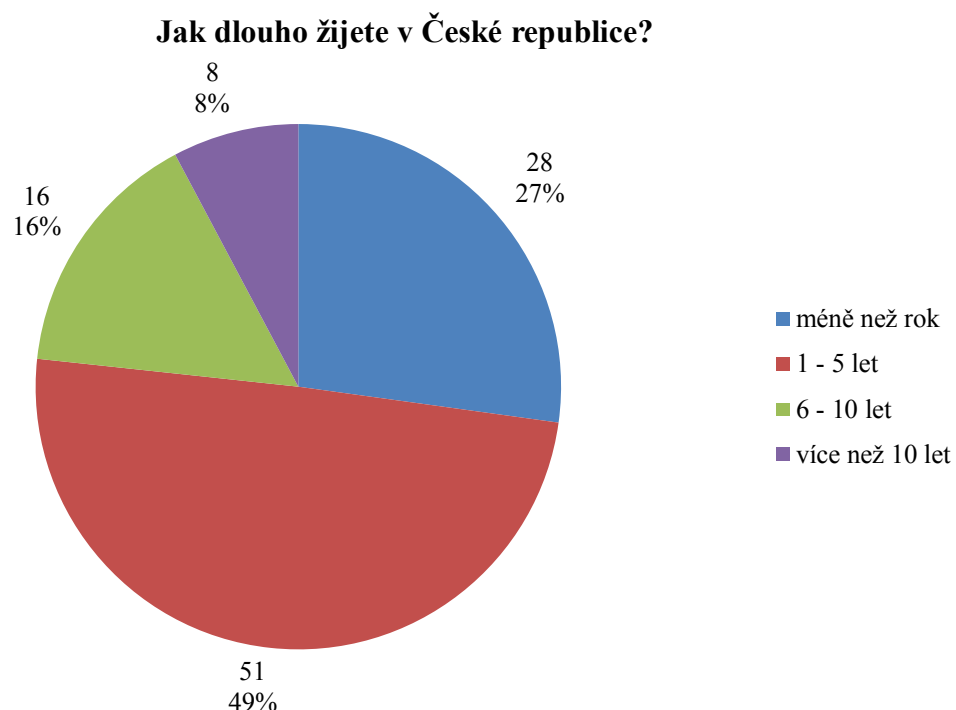

Graf 5: Cizinci dle příčiny pobytu (vlastní zpracování)

Otázka 6: Jak dlouho již žijete v České republice?

V šesté otázce byli respondenti dotázáni na délku jejich dosavadního pobytu. Společně s následující otázkou na plánovanou dobu pobytu v ČR tak dostáváme informaci o tom, zda je jejich pobyt krátkodobého nebo dlouhodobého charakteru.

Zhruba polovina cizinců (49 %) zatím pobývá v České republice po dobu 1 - 5 let, 28 (přibližně 27 %) z dotazovaných v době vyplňování dotazníku nežili v ČR po dobu delší než rok, 16 respondentů zde žije v po dobu 6 – 10 let a pouze 8 respondentů déle než deset let.

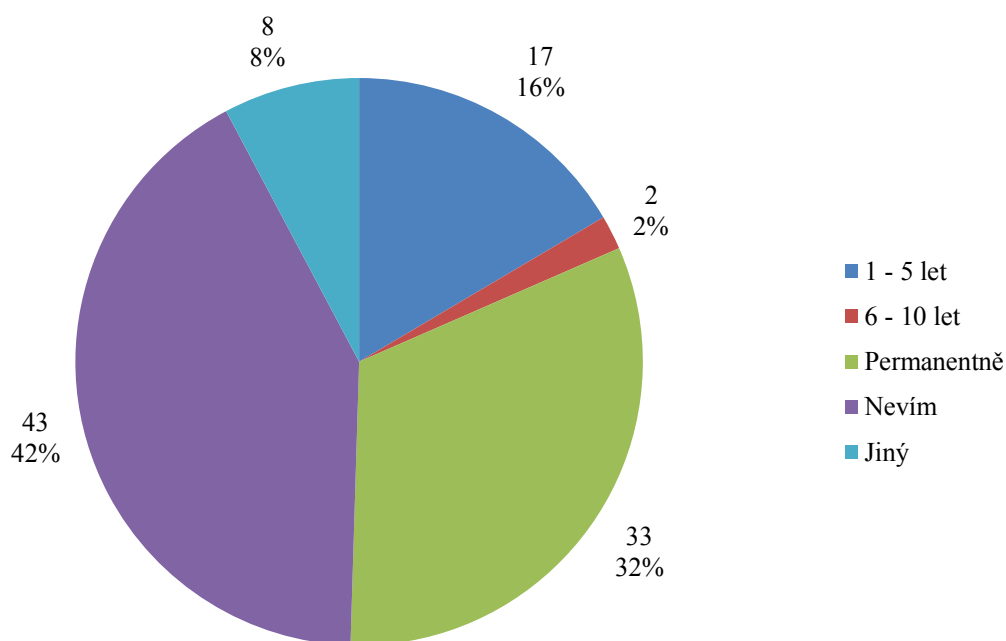
Graf 6: Cizinci dle délky pobytu (vlastní zpracování)

Otázka 7: Jak dlouho plánujete zůstat v České republice?

Navazuje otázka na plánovanou dobu pobytu respondentů. Odpovědi na tuto otázkou jsou důležité z důvodu, že pro Českou republiku je žádoucí udržet si vysoce kvalifikované odborníky.

Navzdory tomu, že většina respondentů zatím pobývá na území České republiky krátkodobě, zhruba třetina dotázaných plánuje stálý pobyt (32 %). Za účelem krátkodobého pobytu nepřesahujícího 5 let se zde zdržuje 17 dotázaných (16 %). Nejčetnější skupinou jsou však cizinci, kteří si nejsou jistí délkou svého pobytu. Odpověď 'Nevím' zvolilo celkem 43 respondentů (42 %). Za účelem pobytu dlouhodobého pobytu v délce 6-10 let se v České republice zdržují pouze 2% z dotázaných cizinců. V nabídce byla také možnost Jiný, kterou zvolili cizinci, kteří se vrátili do země původu a také cizinci, kteří plánují pobyt kratší než jeden rok, jednalo se však o pouhých 8 respondentů (8 %).

Jak dlouho plánujete zůstat v České republice?

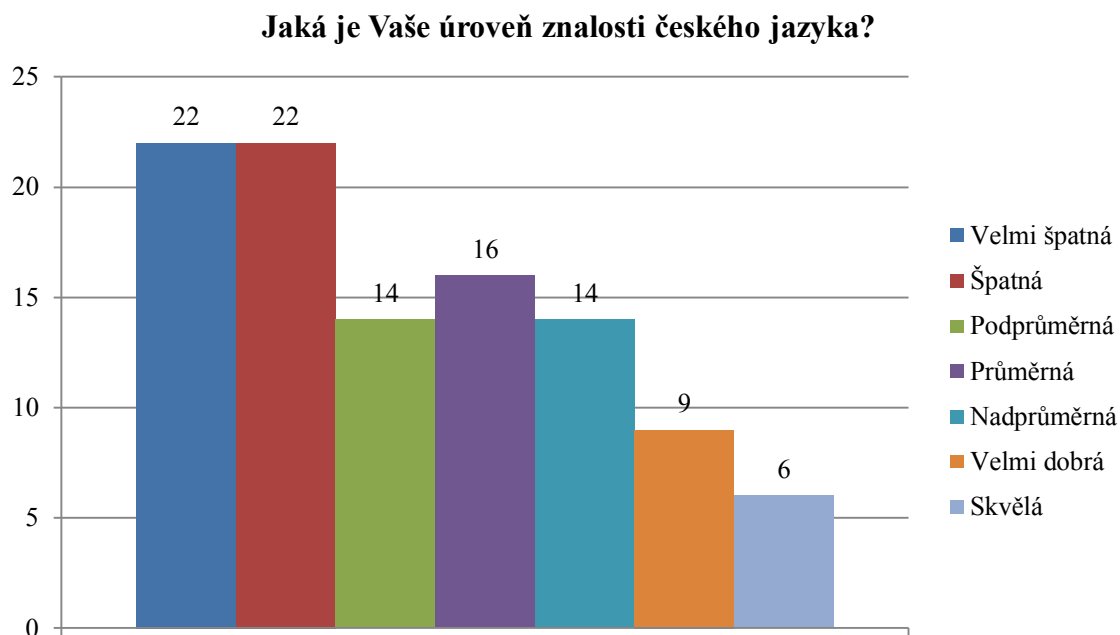

Graf 7: Cizinci dle plánované délky pobytu (vlastní zpracování)

Otázka 8: Jaká je Vaše úroveň znalosti českého jazyka?

První otázka z posledního bloku, který je zaměřen na potřeby cizinců v Brně a stupeň jejich integrace, zkoumá jazykovou úroveň respondentů. Ti mohli své znalosti českého jazyka ohodnotit na stupnici od 1 do 7, kdy 1 znamená velmi špatná úroveň, 7 pak znamená skvělou úroveň.

Z celkového počtu dotázaných považuje 15 respondentů svou úroveň českého jazyka za velmi dobrou nebo skvělou. Jedná se nejčastěji o státní příslušníky sousedících států Polska a Slovenska a cizince, kteří zde bydlí déle než 5 let. Naopak za velmi špatnou, nebo špatnou označilo svou úroveň znalosti češtiny 44 respondentů. Zde se jedná hlavně o občany mimoevropských zemí (Brazílie, USA, Japonsko) a cizince, kteří ve většině případů pobývají na území České republiky po dobu kratší 5 let. Okolo průměru se pohybuje rovněž 44 respondentů.

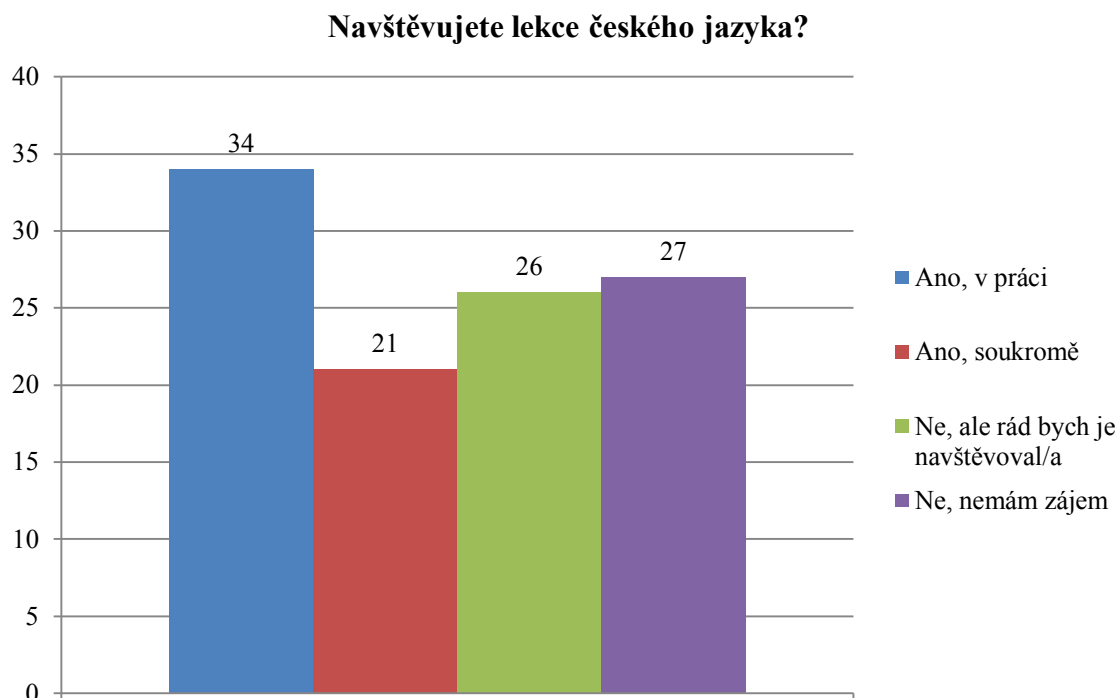

Graf 8: Cizinci dle znalosti českého jazyka (vlastní zpracování)

Otázka 9: Navštěvujete lekce českého jazyka?

Další otázka se rovněž týká českého jazyka. Cizinci byli dotázáni, zda navštěvují kurzy českého jazyka. Zde mohli vybírat ze čtyř možností a bylo možno označit více odpovědí.

Dle dat z kvartálního monitoringu činnosti integračního centra v Brně je patrné, že ze služeb pro cizince je největší zájem právě o lekce českého jazyka, což se potvrdilo i v dotazníku. Více než polovina z dotázaných má zájem o navštěvování kurzů českého jazyka, popřípadě již kurz navštěvují. Celkem 50 respondentů navštěvuje kurzy češtiny, z toho 5 respondentů navštěvuje kurzy soukromě i v práci. Tito respondenti mají většinou zájem o dlouhodobý nebo stálý pobyt.

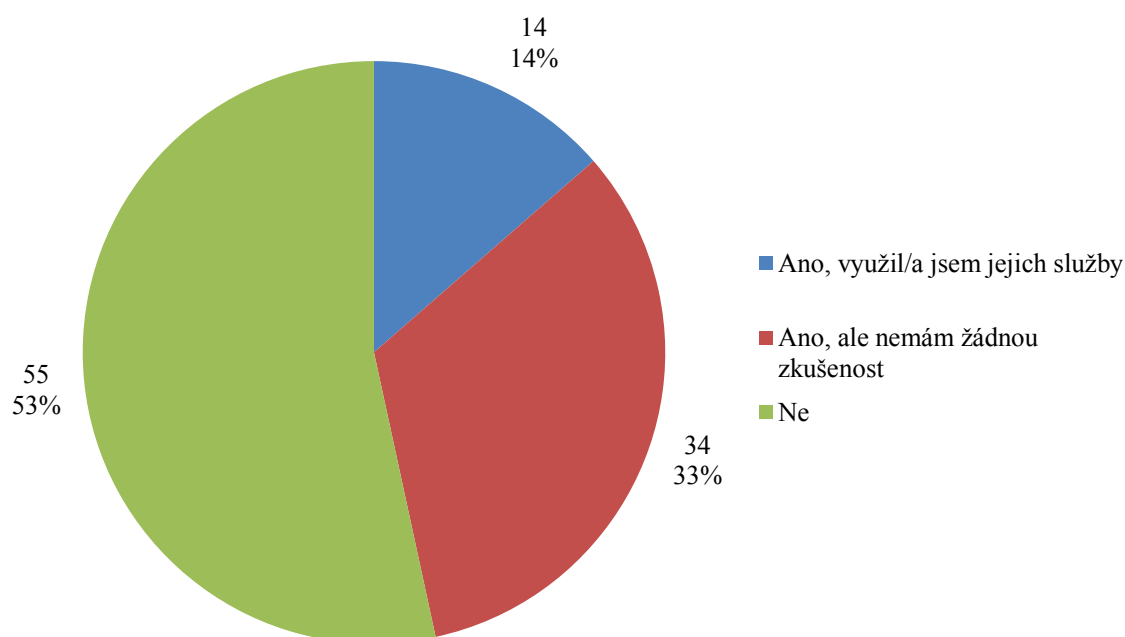
Graf 9: Cizinci navštěvující lekce českého jazyka (vlastní zpracování)

Otázka 10: Už jste někdy slyšel/a o integračním centru v Brně?

Desátá otázka zkoumala povědomí cizinců o existenci integračního centra v Brně. Více než polovina respondentů o integračním centru zatím neslyšela, zhruba třetina respondentů sice integračním centrem zná, ale nikdy nevyužila jejich služeb a pouhých 14 respondentů odpovědělo, že jejich služby využilo.

Odpovědi na tuto otázku byly očekávané, jednak kvůli tomu, že polovina z respondentů byli občané EU, pro které nejsou služby Centra primárně určeny a také kvůli tomu, že dle dat z kvartálního monitoringu služeb v roce 2016 využilo pouze malé procento cizinců z třetích zemí (přibližně 15 %).

Už jste někdy slyšel/a o integračním centru v Brně?

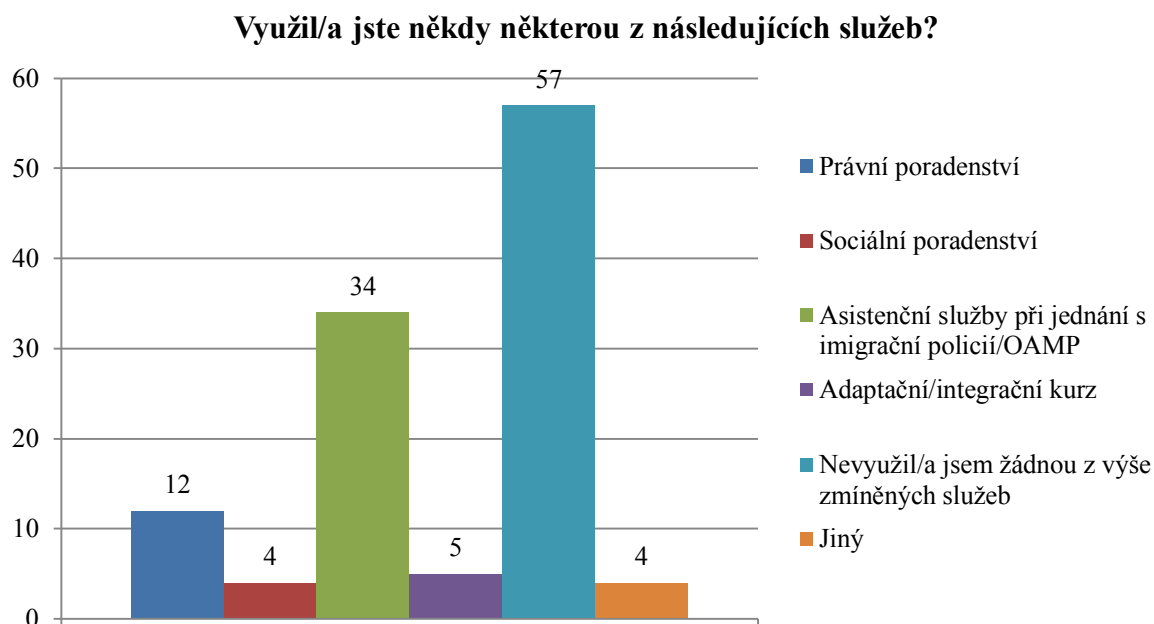

Graf 10: Povědomí o Centru pro integraci cizinců v Brně (vlastní zpracování)

Otázka 11: Využila jste některou z následujících služeb?

Poslední uzavřená otázka měla za úkol zjistit, jaké služby pro cizince jsou nejvyužívanější. Jednalo se zejména o asistenční služby při komunikaci na pracovištích imigrační policie a OAMP, integrační kurzy a právní či sociální konzultace.

. Více než polovina respondentů (55,3 %) nevyužila žádnou z nabízených služeb a pouze jeden z těchto respondentů využil jinou službu – jazykový kurz. Nejvyužívanější služby jsou asistenční služby a právní poradenství, naopak sociální poradenství a adaptačně integrační kurzy se netěší velké oblibě. Respondenti, kteří označili možnost Jiný, také uvádí překladatelství a pracovní konzultace.

Graf 11: Služby využívané cizinci (vlastní zpracování)

Otázka 12: Jaké služby pro cizince Vám v Brně chybí?

Poslední otázka v dotazníku byla otevřená a nepovinná. Cizinci byli dotazováni na služby, které v Brně postrádají, popřípadě jiné poznámky k dotazníku. Navzdory tomu, že byla otázka nepovinná, využila zhruba jedna čtvrtina cizinců možnost vyjádřit svůj názor. Osm respondentů uvedlo, že žádné služby nepostrádají. Ostatní respondenti uváděli například úroveň anglického jazyka pracovníků na úřadech, právní či daňové poradenství. Některé odpovědi mi dali důvod k zamyšlení pro návrhovou část této bakalářské práce.

Vybrané odpovědi respondentů:

„Cizinecká policie a třeba také univerzity by měli dávat cizincům brožuru, ve které by bylo napsáno, jaké mají povinnosti. Když jsem se po čtyřech letech v Brně dozvěděl, že mám platit za odpad, tak to nebylo úplně milé.“

„Anglicky mluvící pracovníci v institucích zabývajících se cizinci jako je například imigrační policie. Nemuset si dovést překladatele nebo se potýkat s kázáním, že jsme v České republice, kde se mluví česky. Trochu flexibility od institucí zabývajících se cizinci.“

„Větší vedení v oblasti administrativy pro lidi, kteří nemluví česky.“

„Přímé služby od agentur zabývajících se cizinci dostupné v jiném jazyce než češtině. Chápu, že česká verze všech dokumentů atd. je legitimní verze, nicméně bychom měli být schopni lehce zvládnout jednoduché úkony jako je změna adresy v cizím jazyce.“

„Uvítal/a bych více novinových článků přeložených do cizích jazyků, protože dění v České republice ovlivňuje i cizince.“

3.2.4 Shrnutí

Dotazník vyplnilo celkem 103 respondentů, přičemž zastoupení občanů Evropské unie a občanů třetích zemí bylo téměř vyrovnané. Většina respondentů byli mladí lidé ve věku do 39 let, spadají tedy do kategorie ekonomicky aktivního obyvatelstva. Z hlediska úrovně vzdělání se jedná o občany s vysokoškolským titulem, můžeme je tedy označit za vysoce kvalifikované pracovníky, kterých je v České republice nedostatek. Jedná se tedy o cizince, jejichž působení a setrvání na území České republiky je pro český stát přínosem, proto bychom měli usilovat o jejich začlenění do většinové společnosti a podporovat jejich integraci.

Tři čtvrtiny dotázaných označilo jako důvod svého pobytu v České republice práci, někteří respondenti současně označily za důvod také studium, rodinu či jiné důvodu. Zhruba jedna čtvrtina cizinců pobývá na území ČR déle než pět let, zbylí cizinci se zde zatím zdržují krátkodobě. Třetina dotázaných má zájem o trvalý pobyt v ČR, největší část cizinců (cca 43 %) však zatím není rozhodnutá o délce svého pobytu. Dotazník vyplnili také cizinci, kteří se již vrátili do země původu, jejich počet je však zanedbatelný.

Ačkoliv většina cizinců hodnotí svou úroveň znalosti českého jazyka zatím jako špatnou či podprůměrnou, mnoho cizinců navštěvuje kurzy českého jazyka. Zhruba třetina z nich navštěvuje kurzy v zaměstnání, pětina navštěvuje soukromé kurzy a někteří respondenti navštěvují zároveň kurz v zaměstnání i soukromě. Čtvrtina uchazečů kurzy nenavštěvuje, ale má o ně zájem. Nezájem ukázali hlavně cizinci, kteří hodnotí svou znalost jazyka jako nadprůměrnou či dobrou a také cizinci, kteří již v České republice nežijí. Z těchto dat je možno konstatovat, že cizinci projevují snahu naučit se česky, což je pozitivní krok pro jejich integraci do společnosti.

Spousta z dotázaných negativně hodnotí přístup pracovníků na úřadech, které se zaměřují na cizineckou problematiku (Cizinecká policie, OAMP). Jejich úroveň znalosti českého jazyka není dostačující a pro komunikaci s úřady potřebují tlumočníka, jelikož pracovníci ve většině případů nejsou schopni komunikovat v anglickém či jiném světovém jazyce. Většina z dotázaných však neví, že pro tyto účely mohou využít služeb integračního centra, které nabízí asistenci při jednání s úřady. Služeb integračního centra využilo pouze 14 % dotázaných, většina respondentů o něm však nikdy neslyšela.

4 VLASTNÍ NÁVRHY ŘEŠENÍ

V této části bakalářské práce se věnuji nejprve vymezení problematických oblastí a následně návrhům řešení, které mohou tyto problémy minimalizovat. Při popisu problematických oblastí vycházím zejména z dat sesbíraných prostřednictvím dotazníkového šetření a z osobních rozhovorů s některými cizinci, kteří dotazník vyplňovali.

4.1 Problémové oblasti

Problémovými oblastmi jsou v očích cizinců zejména znalost českého jazyka a komunikace s majoritním obyvatelstvem v češtině, zejména na úřadech. Já osobně také považuji za problém jejich neinformovanost, ať už se jedná o povědomí o existenci integračního centra či všeobecné povědomí o vlastních právech a povinnostech.

Znalost českého jazyka a komunikace

Většina cizinců, kteří dotazník vyplnili, se potýká se stejným problémem a to nedostatečnou znalostí češtiny. Výjimkou jsou pouze občané sousedícího Slovenska a částečně také občané Polska, kteří díky jazykové podobnosti nemají se zvládnutím komunikace v českém jazyce značné problémy.

Neznalost českého jazyka potom ovlivňuje další situace, které cizinci vnímají jako problematické. Mnoho respondentů v dotazníku uvádělo nespokojenost s úrovní anglického jazyka u domácího obyvatelstva. Za nepochopitelné považují zejména to, že nejsou schopni dorozumět se v anglickém jazyce na úřadech, které se zabývají výhradně cizinci, jako je například Cizinecká policie nebo na pracoviště Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Pro návštěvu těchto úřadů potřebují doprovod v podobě tlumočníka, v opačném případě musí čelit nepříjemnému chování ze strany úředníků.

Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců

Jako hlavní problém shledávám to, že mnoho cizinců nemá povědomí o institucích, které poskytují služby pro cizince. V dotazníku byli konkrétně dotázáni na to, zda znají centrum na podporu integrace cizinců v Brně, přičemž více než polovina respondentů nikdy o centru nikdy neslyšela. Zhruba třetina dotazovaných sice integrační centrum v Brně znají, ale jeho služeb nikdy nevyužili. Pouze dva z těchto respondentů v průběhu jejich pobytu v České republice nevyužili žádnou službu určenou cizincům, ostatní respondenti služeb využili, ne však prostřednictvím integračního centra. Nabízí se tedy otázka, z jakého důvodu nemají cizinci v Brně o tyto služby zájem, popřípadě co je odradilo od jejich využití.

Jedním z důvodů, proč cizinci nevyužívají aktivně služeb Centra, může být například fakt, že stránky Jihomoravského centra na podporu integrace cizinců (přístupné na internetové adrese <http://www.cizincijmk.cz>) nejsou plně přeloženy do anglického popřípadě jiného světového jazyka. Záhloví stránek nabízí sice možnost přepnutí do anglického a ruského jazyka, přeložena je však pouze úvodní stránka. Pokud se cizinci chtějí dozvědět více podrobností o službách centra, musí stránky zdoluhavě překládat nebo požádat o pomoc česky mluvící kolegy či přátele. Mnoho z nich však volí pro ně nejsnazší řešení a to opuštění těchto stránek.

Další věc, která může být vnímána jako nedostatek, je to, že služby integračního centra jsou určeny primárně pro cizince pocházející z třetích zemí. Je pravdou, že občané států Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru mají volný přístup na území a trh práce v České republice, nemusí se tedy potýkat s problémy spojenými s vyřizováním popřípadě prodlužováním platnosti povolení k pobytu, nicméně v mnoha situacích se potýkají se stejnými problémy jako občané třetích zemí.

4.2 Navrhovaná řešení

Tato část bakalářské práce se věnuje řešení problémů v oblastech, které jsou popsány v předchozí podkapitole, tedy problém se znalostí českého jazyka a komunikace v něm a nedostatečnou informovaností o možnostech využití služeb pro

cizince. Navrhovaná řešení mají za úkol zefektivnit zejména integraci cizinců, kteří se chtějí na území České republiky zdržovat za účelem zaměstnání, podnikání nebo sloučení rodiny a jejich pobyty mají střednědobý, dlouhodobý či trvalý charakter.

Jako jeden z návrhů řešení je možnost zavedení elektronického administračního systému pro cizince, prostřednictvím kterého by mohli komunikovat s vládními organizacemi jako je Cizinecká policie a OAMP. Pro tento návrh byl vytvořen grafický návrh portálu.

Většina návrhů řešení je cílena na větší angažovanost zaměstnavatelů cizinců, protože je hlavně v jejich zájmu udržet si nejen své domácí zaměstnance, ale také zahraniční pracovníky Toho mohou docílit formou vytvoření prostředí, které bude podporovat jejich integraci do většinové společnosti.

4.2.1 Elektronický systém pro cizince

Dalším z mých návrhů je zavedení elektronického systému pro cizince. Cizinci popisují návštěvy pracoviště OAMP jako nepříjemnou a časově náročnou záležitost. Hlavním problémem je opět neznalost českého jazyka a nedostatečná úroveň angličtiny ze strany úředníků. Vytvořením internetového portálu, který by umožňoval přepnutí do několika světových jazyků, by bylo možné tento problém minimalizovat.

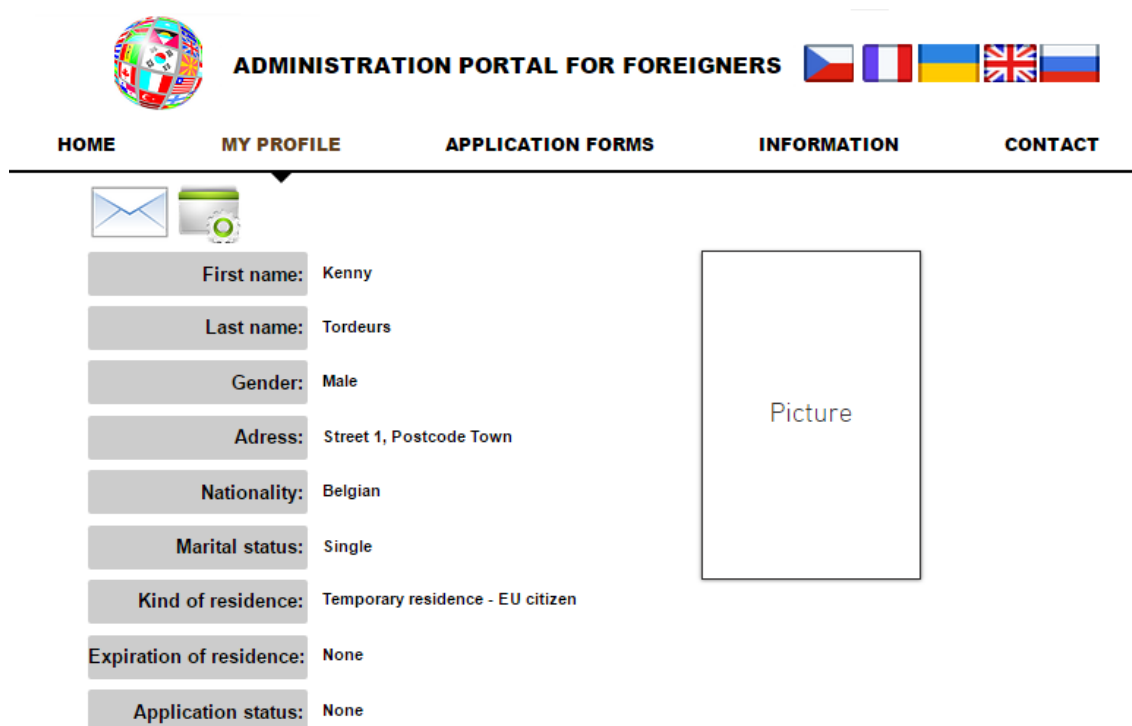
Při první návštěvě Odboru azylové a migrační politiky nebo Cizinecké policie by cizinci bylo přiděleno uživatelské jméno/číslo a heslo. Pomocí těchto údajů by se pak přihlásil do internetového systému. Po přihlášení by bylo možné nahlížet do osobního profilu, odesílat elektronické formuláře, zobrazit důležité informace, kontaktovat příslušné pracoviště OAMP, případně si zamluvit osobní schůzku prostřednictvím rezervačního systému.

Návrh projektu

Pro ilustraci byl vytvořen grafický návrh webové stránky. Hlavní myšlenkou bylo vytvořit webovou stránku, jejíž ovládání by bylo intuitivní a cizinci by se v ní mohli snadno orientovat, proto byl zvolen velice jednoduchý grafický design. Pro

vytvoření návrhu byl použit web www.wix.com, obsah stránek byl vytvořen pomocí obrázků a ikon z volně dostupných internetových databází. Návrh byl vytvořen v anglickém jazyce, v hlavičce stránky je však možnost přepnout do jiných jazyků.

V osobním profilu cizince (Obr. 2) by se nacházely nejen základní údaje o cizinci jako je jméno, příjmení, pohlaví, adresa, národnost a rodinný stav, ale také druh povolení, na základě kterého cizinec v České republice pobývá a datum jeho expirace. Také by zde bylo možné sledovat stav řízení u žádostí o povolení k pobytu, prodloužení víza, případně stav řízení dalších žádostí a oznámení, které by bylo možno zaslat prostřednictvím elektronických formulářů v systému.

The screenshot shows a web portal titled "ADMINISTRATION PORTAL FOR FOREIGNERS" with a header containing a globe icon and flags of the Czech Republic, France, Poland, the United Kingdom, and Russia. The navigation menu includes "HOME", "MY PROFILE", "APPLICATION FORMS", "INFORMATION", and "CONTACT". The "MY PROFILE" section is active, displaying a list of personal details on the left and a large placeholder box for a profile picture on the right.

First name:	Kenny
Last name:	Tordeurs
Gender:	Male
Adress:	Street 1, Postcode Town
Nationality:	Belgian
Marital status:	Single
Kind of residence:	Temporary residence - EU citizen
Expiration of residence:	None
Application status:	None

Picture

Obr. 2: Portál pro cizince - osobní profil (vlastní zpracování)

V osobním profilu by byla rovněž schránka (symbol obálky) se zprávami, prostřednictvím kterých by cizinci byli vyzýváni k doložení potřebných dokladů, dostavení se na pracoviště OAMP po vyřízení žádosti nebo informování o důležitých událostech, změnách otevíracích hodin a podobně. Vedle symbolu obálky je tlačítko

nastavení, které by umožnilo tyto zprávy rovněž přeposílat na emailovou adresu cizinců.

Součástí portálu by byla také agenda s formuláři žádostí a ostatními formuláři, které by cizinci měli možnost odesílat prostřednictvím svého profilu na portále. V některých případech není nutné osobní návštěva pracoviště OAMP, například při hlášení změny adresy. Jako příklad jsem vytvořila formulář o hlášení změn (Obr. 3).

The screenshot displays the 'ADMINISTRATION PORTAL FOR FOREIGNERS' interface. At the top, there is a logo on the left and a row of flags (Czech Republic, France, Ukraine, United Kingdom, and Russia) on the right. Below the header, a navigation bar contains five links: HOME, MY PROFILE, APPLICATION FORMS, INFORMATION, and CONTACT. The main content area features a 'Reporting changes' form. This form includes several input fields: 'First name:', 'Last name:', 'Date of birth:', 'Nationality:', and 'Type of residence:'. Below these are four checkboxes for reporting specific changes: 'Reporting a change of long-term/permanent residence:', 'Reporting a change of first or last name:', 'Reporting a change of nationality:', and 'Reporting a change of marital status:'. A large text area with the placeholder 'Write details about your change ...' is positioned below the checkboxes. At the bottom of the form is a 'Send' button.

Obr. 3: Portál pro cizince - hlášení změn (vlastní zpracování)

Systém by obsahoval také informace pro cizince v oblastech zaměstnání, vzdělání, zdravotní péče, integrace a dalších. Pro tuto část portálu by mohly být použity materiály a informace, které jsou již nyní dostupné na různých internetových adresách, ne vždy jsou však přeloženy do světových jazyků. Mnoho cizinců však o jejich existenci netuší, proto by bylo přínosem shromáždit tyto informace přímo v portálu.

General information

Employment

Education

Healthcare

Integration

Publications

General information

Integration centres

FAQ

Publications

CHOOSE YOUR LOCATION

SOUTH MORAVIAN REGION

BRNO

The South Moravian Regional Centre to Support the Integration of Foreigners

Adress:
Mezírka 1
602 00 Brno (3. floor)

Contacts:
+420 533 433 540
e-mail: cizincijmk@centrum.cz
web: www.cizincijmk.cz

Opening hours:
Monday 12:00 - 19:00
Tuesday closed
Wednesday 12:00 - 19:00
Thursday 8:00 - 12:00
Friday 8:00 - 12:00

Services:
Assistance in negotiating with the authorities
Computer courses
Czech language courses
Lectures, workshops and seminars for foreigners
Professional social and legal consultations
and other services

Obr. 4: Portál pro cizince - informace o integraci (vlastní zpracování)

V kategorii Integrace (Obr. 4) mohou cizinci najít například základní informace o integrační politice České republiky, vydané publikace na téma integrace, často kladené otázky a seznam integračních center v ČR. Po výběru kraje pomocí interaktivní mapy by se cizinci zobrazily všechna integrační centra a jiné organizace zabývající se pomocí cizincům v daném kraji včetně kontaktů, otevírací doby a stručného přehledu

nabízených služeb.

Jako poslední položku v menu jsem zvolila Kontakty na pracoviště OAMP. Tato sekce by kromě adresy, telefonního čísla a otevíracích hodin by měl cizinec možnost objednání se na osobní schůzku prostřednictvím rezervačního kalendáře. Pro každý den by bylo samozřejmě možné zarezervovat osobní schůzku pouze omezenému počtu klientů, z toho důvodu jsou v rezervačním kalendáři červenou barvou vyznačeny termíny, na které již není možné sjednat schůzku, zelenou barvou pak termíny, které jsou volné. Systém rovněž rozlišuje dopolední a odpolední termíny. Šedou barvou jsou vyznačeny dny pracovního klidu a dny, kdy je možné navštívit pracoviště OAMP pouze na základě vyzvání.

ADMINISTRATION PORTAL FOR FOREIGNERS

HOME **MY PROFILE** **APPLICATION FORMS** **INFORMATION** **CONTACT**

SOUTH MORAVIAN REGION

Foreigner's Residence Unit South Moravia Region

MOI office Brno
Responsibility for the Brno-město, Brno-venkov, Vyškov, Blansko, Břeclav and Znojmo districts

Adress:
Hněvkovského 30/65
Brno
Tel.: 543 213 313, 543 214 316 (incl. telephone appointments)

Opening hours: Mo, We: 8:00 - 17:00
Tu, Th: 8:00 - 14:00
Fr: by invitation only

To book an appointment click on a date in the reservation system.

July 2017

SUN	MON	TUE	WED	THU	FRI	SAT
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Available
Not available
Closed

Obr. 5: Portál pro cizince - rezervační systém (vlastní zpracování)

Cenová kalkulace

Cenová kalkulace projektu se skládá z několika částí. V první řadě jde o samotné vytvoření webu, jeho grafického designu a obsahu, druhou částí je zajištění internetové

domény, webhostingu a v neposlední řadě také vhodného zabezpečení.

Tab. 6: Cenová kalkulace nákladů na vytvoření a provoz webu pro cizince (vlastní zpracování)

VYTVOŘENÍ WEBOVÉ STRÁNKY			
Položka	Počet	Cena/položka	Cena
Vytvoření základní webové stránky (záhlaví, zápatí)	1	3 000	3 000 Kč
Položky 1. úrovně menu - 5 položek	5	50	250 Kč
Položky 2. úrovně menu - 20 položek	20	50	1 000 Kč
Položky 3. úrovně menu - 30 položek	30	50	1 500 Kč
Grafický design webu - jednoduchý design	1	10 000	10 000 Kč
Jednoduchá stránka (pouze text) - 20 stránek	40	250	10 000 Kč
Strukturovaná stránka (obsahuje obrázky, videa, interaktivní prvky, atd.) - 10 stránek	10	350	3 500 Kč
Stránka s formulářem- 10 stránek	10	1 500	15 000 Kč
Mobilní verze zobrazení	1	10 000	10 000 Kč
Zabudování Google maps	1	5 000	5 000 Kč
Správa účtu uživatele	1	3 000	3 000 Kč
Vyhledávání v rámci webové stránky	1	5 000	5 000 Kč
Rezervační systém	1	25 000	25 000 Kč
Implementace další jazykové verze - 4 jazyky	4	8 000	32 000 Kč
Překlad materiálů	240	300	72 000 Kč
Celkem za vytvoření webové stránky			196 250 Kč
PROVOZ A ÚDRŽBA WEBOVÉ STRÁNKY			
Položka	Počet	Cena/položka	Cena
Webhosting	1	85 000	85 000 Kč
Registrace domény	1	1 000	1 000 Kč
Zabezpečení	1	75 000	75 000 Kč
Údržba webu	12	5 000	60 000 Kč
Celkem za provoz a údržbu webové stránky			221 000 Kč
CELKOVÁ CENA ZA VYTVOŘENÍ A PROVOZ WEBOVÉ STRÁNKY			417 250 Kč

Cenová kalkulace nákladů na vytvoření webu vychází z průměrných cen tvorby webových stránek, grafického designu a překladu zjištěných na internetu. Reálná cena se může lišit v závislosti na složitosti grafického designu, počtu jazykových mutací,

množství položek a úrovní v menu a na velikosti obsahu jednotlivých stránek (počet normostran). Pro cenovou kalkulaci byl použit mnou vytvořený návrh, který se skládá z pěti položek hlavního menu (Home, My profile, Application forms, Information, Contact), 20 položek druhé úrovně menu (jednotlivé podkategorie v kategorii Information a Contact), 20 položek třetí úrovně menu, 10 stránek s formuláři a 50 koncových stránek. Dále jsou do cenové kalkulace zahrnuty položky jako je přizpůsobení webu při prohlížení v mobilním telefonu nebo tabletu, interní vyhledávač, zabudování interaktivních Google map a rezervační systém. Do nákladů byl také započítán překlad textů do 4 jazyků 60 normostran pro každý jazyk) a vytvoření jazykových mutací webu.

Druhou částí jsou náklady na provoz a údržbu webu, tyto náklady se opakují a je třeba s nimi počítat každý měsíc (v případě údržby) či každý rok (webhosting, zabezpečení a používání domény). Cena těchto služeb se může výrazně lišit v závislosti na druhu webhostingu a zabezpečení. Jelikož se jedná o web, který obsahuje citlivá data, je pro kalkulaci použita cena vysoce kvalitního zabezpečení a hostingu. Ceny byly odvozeny z ceníku služeb, které poskytuje společnost Amazon Web Services, která je velmi populární nejen pro komerční weby, ale také pro vládní organizace.

Ačkoliv by se jednalo o nákladný projekt, komunikace úřadů Cizinecké policie a OAMP s cizinci by byla značně zjednodušena a z dlouhodobého hlediska by mohl přinést úspory v administrativní oblasti.

4.2.2 Kurzy českého jazyka v zaměstnání

Jak již bylo popsáno výše, většina cizinců se potýká s problémy při komunikaci v českém jazyce. Je však žádoucí, aby byli cizinci schopni samostatně komunikovat v situacích jako je například návštěva lékaře, změna adresy, koupě auta či nemovitosti. Je možné předpokládat, že i cizinci pobývající v České republice, kteří si nejsou jisti délkou svého pobytu, by se zde mohli trvale usadit, kdyby dosáhli dostatečné úrovně znalosti českého jazyka. V současné době mají cizinci ze třetích zemí možnost navštěvovat kurzy českého jazyka prostřednictvím integračních center, nicméně jen minimum dotázaných tuto možnost využilo. Vycházím tedy z předpokladu, že tato

služba není hojně využívána ať už z důvodu neznalosti integračních center nebo z důvodu neochoty cizinců tyto kurzy navštěvovat.

Výsledky dotazníku naopak ukázaly, že mnoho cizinců navštěvují lekce českého jazyka v zaměstnání. V mnoha brněnských firmách, mezi jejichž zaměstnance patří větší počet cizinců, je běžné, že několikrát týdně do nich dochází externí lektori češtiny. Vysoká účast na těchto kurzech je pravděpodobně způsobena tím, že cizinci nemusí dojíždět do jazykových škol, kurzy plynule navazují na jejich pracovní dobu a konají se ve známém prostředí a kolektivu. Jedná se o skvělý krok, jak cizincům pomoci začlenit se do majoritní společnosti. Poměrně vysoký počet respondentů také uvedl, že žádný kurz nenavštěvují, ale mají o lekce českého jazyka zájem. Dá se tedy předpokládat, že by možnost navštěvovat jazykový kurz v zaměstnání využili.

Jako vhodné řešení se nabízí zavedení povinnosti zaměstnavatelů umožnit svým zahraničním pracovníkům tyto kurzy navštěvovat. Zavedení této povinnosti by pravděpodobně rovněž snížilo vládní náklady v této oblasti. Centra na podporu integrace cizinců by se dále věnovala výuce českého jazyka, jejich působnost by však byla omezena na skupiny cizinců, kteří nemají možnost navštěvovat kurzy prostřednictvím svého zaměstnavatele. Jednalo by se například o cizince, kterým byl v České republice udělen azyl a mezinárodní ochrana nebo cizince, jež jsou nezaměstnaní. Ušetřené finanční prostředky by mohly být použity v jiných oblastech integrace cizinců.

4.2.3 Zvýšení informovanosti cizinců ze strany zaměstnavatele

Informovanost cizinců v oblasti integrace by měla být v první řadě podporována zaměstnavateli. Ti mají ke svým zaměstnancům nejbližší a je v jejich vlastním zájmu udržet si kvalifikované zahraniční pracovníky. Proto by měli vytvořit podmínky, které co nejvíc ulehčí jejich pobyt v České republice a jejich integraci do majoritní společnosti. Zde se nejedná pouze o zavedení lekcí českého jazyka, ale o poskytnutí veškerých důležitých informací. Jedná se zejména o informace v oblasti bydlení, zaměstnání, vzdělání, zdravotnictví a také o informace povinnostech cizinců v České republice, například o povinnosti hradit poplatek za svoz komunálního odpadu, jak

uvádí jeden z respondentů v dotazníku, poplatek za používání televize a rozhlasu nebo povinnosti hlásit veškeré změny orgánu Cizinecké policie. Cizinci o některých z těchto povinností často neví a mohou se tak dostat do nepříjemných situací.

Zaměstnavatel by měl tedy využít možnosti odkázat cizince na již vzniklé publikace, případně vytvořit vlastní dokument, který by obsahoval důležité informace. Tento dokument by byl cizinci předložen při podpisu pracovní smlouvy společně s kontakty na místní organizace zabývající se službami pro podporu integrace cizinců. Přínosem by rovněž bylo navázání hlubší spolupráce mezi institucemi, které nabízejí služby pro cizince, a zaměstnavateli. Ti by potom aktivně seznamovali své zaměstnance se službami integračního centra a dalších organizací.

4.2.4 Jihomoravské regionální centrum pro podporu integrace cizinců

Samotné služby integračního centra považují za dostačující, jak již bylo však výše zmíněno, mnoho cizinců nemá o jeho existenci tušení. Pro zvýšení povědomí cizinců o integračním centru by bylo vhodné navázat spolupráci s brněnskými společnostmi, které zaměstnávají větší počet cizinců. V budovách těchto společností by byly na viditelných a frekventovaných místech vystaveny propagační materiály centra například bannery, plakáty a letáčky.

Cenová kalkulace

Pro realizaci je třeba vytvořit grafický návrh plakátů, informačních letáků, bannerů, jejich tisk a materiál pro jejich umístění (plakátové rámy, držáky bannerů). V následující tabulce je cenová kalkulace pro umístění reklamních materiálů do 10 brněnských firem. Uvedené ceny byly stanoveny na základě průměrných cen daných služeb v Brně. Pro každou firmu bude vyroben 1 stojan s držákem na banner a třemi zásobníky na letáky, 3 000 letáků a 3 plakáty. Tyto materiály budou umístěny na různých místech, například společenská místnost, kuchyňka, vstupní hala či recepce společností a podobně. V případě, kdy by realizace tohoto návrhu měla úspěch, bylo by možné rozšířit materiály do dalších společností, případně zvýšit počet plakátů a bannerů v jednotlivých společnostech.

Tab. 7: Cenová kalkulace nákladů na vytvoření propagačních materiálů integračního centra (vlastní zpracování)

	cena za kus bez DPH	cena za kus vč. DPH	počet kusů	cena celkem vč. DPH
Grafický návrh plakátu A3	1 500	1 815	1	1 815 Kč
Grafický návrh roll upu	3 500	4 235	1	4 235 Kč
Grafický návrh informačního letáku	850	1 029	1	1 029 Kč
Tisk plakátu A3	13	15,73	30	472 Kč
Výroba roll upu	740	895,4	10	8 954 Kč
Tisk letáku A5	0,55	0,67	30 000	19 965 Kč
Rám na plakát A3	285	344,85	30	10 346 Kč
Stojan s držákem banneru a třemi zásobníky na letáky	3 756	4 544,8	10	45 448 Kč
Celkem				92 263 Kč

Velkým přínosem by bylo také přeložení celé stránky do angličtiny, popřípadě do dalších jazyků jako je ruština, španělština, vietnamština. Na sociální síti Facebook (zde působí pod názvem Centrum pro cizince Brno) komunikují pracovníci integračního centra se svými klienty v anglickém jazyce, samotná webová stránka však zůstává nepřeložena. Cizinci využívají služeb integračního centra právě z důvodu neznalosti českého jazyka.

V případě, že by stránky integračního centra byly dostupné ve více jazycích, bylo by také vhodné doplnit více informací, které cizinci mohou potřebovat. V současné době informace sice k dispozici jsou, nicméně většina cizinců, se kterými jsem vedla na toto téma rozhovor, měla problém se v nich zorientovat. Jako příklad může sloužit sekce Informace pro cizince. Po jejím otevření nalezneme spoustu odkazů na jiné webové stránky, přičemž některé z nich nejsou již dlouho aktualizované, jiné jsou dostupné pouze v češtině. Z pohledu většiny cizinců jsou však zbytečné, jelikož jim nemohou rozumět. Naopak důležité informace jsou k dispozici až na samém konci této sekce a to pouze po otevření odkazů, které vizuálně připomínají spíš fotogalerii. Za zvážení tedy stojí i celkové přepracování webu.

Cenová kalkulace

Pro realizaci návrhu by musel být obsah webové stránky přeložen do anglického jazyka (případně dalších jazyků) a vytvořena jazyková mutace webu. Předpokládám, že grafický design webu by zůstal stejný, proto v této oblasti nejsou započítány žádné další náklady. Obsah webu se skládá z přibližně 35 normostran. Následující tabulka zobrazuje přibližnou kalkulaci nákladů při přeložení obsahu do anglického jazyka, ruského jazyka, vietnamštiny a vytvoření jazykové mutace již existujícího webu. Ceny byly opět odvozeny ceníku daných služeb zjištěných na internetu (Příloha 3).

Tab. 8: Cenová kalkulace nákladů na překlad webových stránek integračního centra (vlastní zpracování)

	cena bez DPH	cena vč. DPH	počet	cena celkem vč. DPH
Překlad do angličtiny	190	230	35	8 047 Kč
Překlad do ruštiny	200	242	35	8 470 Kč
Překlad do vietnamštiny	390	472	35	16 517 Kč
Jazyková mutace webu	8 000	9 680	3	29 040 Kč
Celkem				62 073 Kč

Další možností, jak zefektivnit využívání služeb integračního centra, je sloučení poskytovaných služeb cizincům ze třetích zemí a cizincům z Evropské unie. Cizincům z EU jsou sice služby poskytovány, jsou jim však vyhrazeny samostatné webové stránky a služby jsou omezené. Jako příklad můžeme uvést odborné konzultace, které jsou těmto cizincům dostupné pouze jeden den v týdnu a to po dobu tří hodin. V ostatních dnech právní, sociální a pracovní konzultace fungují pouze pro cizince ze třetích zemí.

4.2.5 Další návrhy řešení

Mezi další doporučení pro stát patří pokračovat ve vytváření dvoujazyčných komunikačních karet. V současné době existuje pět okruhů zdravotnictví, pro které byly komunikační karty vytvořeny (dětské lékařství, gynekologie a porodnictví, ošetrovatelství, vnitřní lékařství a seznam obtíží). Zavedení těchto karet považuji za

dobrý krok, jelikož mnoho cizinců má při komunikaci s lékaři problémy, a doporučuji rozšířit o další okruhy, například zubní lékařství.

Komunikační karty by své uplatnění našly jistě také v jiných oblastech. Karty by mohly sloužit například pro komunikaci cizinců s pracovníky úřadu práce, s bankovními úředníky, v oblasti bydlení a komunikace se společnostmi, které zajišťují dodávky energií.

Problém s komunikací cizinců a úředníků vzniká také na pracovištích Odboru azylové a migrační politiky a Cizinecké policie, jak již bylo zmíněno výše. I v této oblasti by se daly použít komunikační karty, mnohem účinnější by však bylo proškolit zaměstnance těchto institucí v oblasti cizích jazyků v potřebném rozsahu a při přijímání nových pracovníků klást důraz na znalost anglického případně jiného světového jazyka.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit jaká je situace v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice, zejména pak v Jihomoravském kraji, zjistit jaké služby cizinci využívají a potřebují, odhalit nedostatky a bariéry jejich integrace do většinové společnosti. Bylo provedeno dotazníkové šetření a na základě jeho výsledků vymezeny problematické oblasti integrace a navržena řešení.

Jako základ pro sestavení dotazníku sloužily údaje z kvartálního monitoringu činnosti integračního centra v Brně, který obsahuje informace o službách, které cizinci využívají. Jednalo se nejčastěji o kolektivní kurzy českého jazyka, individuální poradenství pro cizince a asistenční (terénní) služby. Zároveň se však ukázalo, že služby Centra používá pouze malá část cizinců, pro které jsou určeny. V dotazníku byly tedy kladeny nejen otázky ohledně využívaných služeb, ale také ohledně povědomí o integračním centru jako takovém. Cizinci měli také možnost vyjádřit se ohledně služeb, které jim chybí, případně dalších oblastí, které shledávají problematickými. Dotazník byl následně vyhodnocen a na základě odpovědí cizinců bylo navrženo několik řešení, která mají za úkol zefektivnit integraci jak na národní, tak na lokální úrovni.

Hlavním návrhem je zavedení internetového portálu pro cizince, prostřednictvím kterého mohou nejen vyhledávat potřebné komunikace, ale také komunikovat s pracovníky a sjednávat schůzky na pracovištích OAMP a Cizinecké policie. Pro tento návrh byla vytvořena cenová kalkulace projektu a pro ilustraci byl vytvořen návrh webových stránek. Tento návrh má za úkol zjednodušit komunikaci mezi úřady a cizinci a snížit čekací dobu na jednotlivých pracovištích OAMP, případně Cizinecké policie. Jedná se o nejnákladnější z navrhovaných projektů, jeho využití by však bylo možné nejen v Jihomoravském kraji, ale v celé republice.

Na národní úrovni byly dále navrhovaná řešení usilující o větší zapojení zaměstnavatelů v procesu integrace zahraničních pracovníků, například povinnost poskytnutí kurzu českého jazyka prostřednictvím zaměstnavatele a povinnost zaměstnavatelů své zaměstnance po jejich příjezdu informovat o jejich povinnostech a právech, zejména v oblasti daní, poplatků, zdravotnictví a podobně. Realizace těchto

návrhů by vyžadovala úpravu současné legislativy, což je časově náročný proces, na druhou stranu se z dlouhodobého hlediska jedná o opatření, která mohou ušetřit finanční prostředky v oblasti výuky českého jazyka a poradenské činnosti integračních center, které jsou poskytovány cizincům ze třetích zemí zdarma a jsou dotovány prostřednictvím fondů ze státního rozpočtu a fondů EU.

Na lokální úrovni jde zejména o projekty na podporu zvýšení povědomí cizinců v Jihomoravském kraji o integračním centru a dalších organizacích, které poskytují služby pro cizince. Byla vytvořena kalkulace na pořízení propagačních materiálů integračního centra, které by byly umístěny do míst, kde mohou zaujmout cizince, zejména do brněnských firem, které zaměstnávají velké množství cizinců, případně na úřady, které se zabývají cizinci jako je Cizinecká policie a Odbor azylové a migrační politiky. Dále byla vytvořena kalkulace nákladů na překlad existujících webových stránek Jihomoravského centra na podporu integrace cizinců do tří cizích jazyků – angličtiny, ruštiny a vietnamštiny.

Věřím, že navržená řešení mohou najít své uplatnění v praxi a proto považuji cíle mé bakalářské práce za naplněné.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- (1) PALÁT, M. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii*. 1. vyd. Ostrava: KEY Publishing s.r.o., 2013. ISBN 978-80-7418-161-0.
- (2) VAVREJNOVÁ, M. *Migrace obyvatelstva jako faktor ekonomického rozvoje: (zvláště v oblasti Evropské unie a České republiky)*. 1. vyd. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2011. Studie (Národohospodářský ústav Josefa Hlávky). ISBN 978-80-86729-66-4.
- (3) JOKLOVÁ, K., J. Ryšavá a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2009. ISBN 978-80-7357-437-6.
- (4) ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Zahraniční zaměstnanci na trhu práce v ČR a ve vybraných zemích EU*. 1. vyd. Praha: Sdružení pro integraci a migraci, 2014. ISBN 978-80-260-7201-0.
- (5) KUŠNIRÁKOVÁ, T., P. ČIŽINSKÝ. *Dvacet let české migrační politiky: Liberální, restriktivní, anebo ještě jiná?* In: *Geografie*, ročník 116. Praha: 2011, číslo 4, str. 497 – 516.
- (6) ČECH VALENTOVÁ, E. *Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice: srovnání praxe v Portugalsku a Rakousku*. Praha: Sdružení pro integraci a migraci, 2012. ISBN 978-80-260-3541-1
- (7) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci: počet cizinců*. *Czso.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-10-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>
- (8) *Cizinci v České republice: Foreigners in the Czech Republic*. Praha: Scientia, 2015. Souborné informace.
- (9) MACÁKOVÁ, L. *Selected Problems of Integration of Foreigners in the Czech Republic*. *Equilibrium*, 2013, vol. 8, no. 1. pp. 109-124
- (10) INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Povinnost zaměstnavatele nebo právnické nebo fyzické osoby, ke které jsou občané EU/EHP, Švýcarska a jejich rodinní příslušníci vysláni k výkonu práce*. *Portal.mpsv.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-11-07]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_eu/zz_eu_zamest
- (11) MINISTERSTVÍ VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Zaměstnanecká karta*. *Mvcr.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-11-07]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>
- (12) INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. *Modré karty v České republice*. *Portal.mpsv.cz* [online]. [cit. 2016-11-07]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka

(13) BOUŠKOVÁ, Petra. Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny: z hlediska zaměstnanosti, pracovněprávních vztahů a volby práva, povolování pobytu cizinců na území ČR, nemocenského pojištění, zdravotního pojištění, důchodového pojištění, zdaňování příjmů. 3. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2009. ISBN 978-80-7263-525-2.

(14) ČIŽINSKÝ, P. Cizinecké právo: práva a povinnosti cizinců a jejich rodinných příslušníků při vstupu a pobytu na území ČR, jejich zaměstnávání a podnikání, zdravotní pojištění a sociální zabezpečení, řízení a provozování vozidla, přístup ke vzdělání a studiu, rodinné soužití s cizinci, mezinárodní ochrana/azyl, státní občanství. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-887-1.

(15) TRBOLA, R., M. RÁKOCZIOVÁ (eds.). *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Brno: Barrister, 2011. ISBN 978-80-87474-19-8.

(16) POPOVOVÁ, Marie. Pracovní migrace v České republice po vstupu do Evropské unie. *Současná Evropa* [online]. Praha: Oeconomica, 2009, 1(2) [cit. 2016-11-12]. ISSN 1804-1280. Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/53>

(17) VYŠKOVSKÁ, Magdaléna. Cizinci a daně: zdaňování příjmů fyzických osob - cizích státních příslušníků v České republice. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2016. ISBN 978-80-7552-285-6.

(18) MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice za roky 2001-2014. *Mvcr.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2013.aspx>

(19) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci podle typu pobytu a pohlaví - 25 nejčastějších státních občanství - k 30. 6. 2016. *Czso.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-11-17]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/45942355/1606_c01t13.pdf/0d16a67f-f228-49f7-bd2c-aa1d8c671182?version=1.0

(20) BURCIN, B.; D. DRBOHLAV, T. KUČERA. Možnosti migračního řešení perspektivního úbytku a demografického stárnutí obyvatelstva České republiky. *Sociologický časopis*. 2008, roč. 44, č. 4, s. 653-682. ISSN 0038-0288

- (21) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Projekce obyvatelstva k 1. 1. 2016 Česká republika. *Czso.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/animgraf/projekce_1950_2101/index.html?lang=cz
- (22) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Projekce obyvatelstva k 1. 1. 2036 Česká republika. *Czso.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/animgraf/projekce_1950_2101/index.html?lang=cz
- (23) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci podle věku a pohlaví k 31.12. *Czso.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-11-18]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=CIZ03&katalog=31032&z=T&f=TABULKA&v=v24__null__null__null#w=
- (24) EVROPSKÁ KOMISE. Hospodářská prognóza z podzimu 2016: mírný růst v náročném období. ČR Komise předpovídá pozitivní vývoj. *Ec.europa.eu* [online]. 2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/czech-republic/news/161109_hospodarska_proгноza_cs
- (25) INTEGROVANÝ PORTÁL MPSV. Situace na trhu práce. *Portal.mpsv.cz* [online]. [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace
- (26) BARTOŇOVÁ. Firmy čelí nedostatku pracovních sil. Musí odmítat zakázky, jiné zvažují odchod z ČR. *Hospodářská komora České republiky* [online]. 2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2016/bartonova-palkova-firmy-celi-nedostatku-pracovnich-sil-musi-odmitat-zakazky-jine-zvazuji-odchod-z-cr.aspx>
- (27) Usnesení vlády České republiky o aktualizované Koncepci integrace cizinců – Ve vzájemném respektu a o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016. Dostupné také z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/25571/Priloha_c_2_Aktualizovana_Koncepce_integrace_cizincu__ve_vzajemnem_respektu_a_Postup_pri_realizaci_aktualizovane_Koncepce_integrace_cizincu_v_roce_2016.pdf

- (28) KACZOR, Pavel. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Praha: Oeconomica, 2013. ISBN 978-80-245-1930-2.
- (29) KUČERA, Lukáš. S volnými místy není v Česku problém. *Statistika&My* [online]. 2016, 6.(02) [cit. 2016-12-03]. ISSN 1804-7149. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2016/02/s-volnymi-misty-neni-v-cesku-problem/>
- (30) KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 3., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-502-2.
- (31) MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Pilotní projekt "Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny". *Mpo.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-05-17]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument174285.html>
- (32) WINKLER, Jiří a Martin ŽIŽLAVSKÝ. *Český trh práce a Evropská strategie zaměstnanosti*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií, 2004. ISBN 80-210-3565-X.
- (33) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Úroveň vzdělání obyvatelstva podle výsledků sčítání lidu - 2011. *Czso.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-05-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/uroven-vzdelani-obyvatelstva-podle-vysledku-scitani-lidu-2011-xllg5xjb8q>
- (34) MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Výzva k zasílání žádostí o poskytnutí státní dotace na výdaje realizované v rámci projektů obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2016. *Mvcr.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-05-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vyzva-k-zasilani-zadosti-o-poskytnuti-statni-dotace-na-vydaje-realizovane-v-ramci-projektu-obci-na-podporu-integrace-cizincu-na-lokalni-urovni-v-roce-2016.aspx>
- (35) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistická ročenka Jihomoravského kraje*. *Czso.cz* [online]. Brno, 2016 [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32398131/33010316.pdf/0561223a-00da-4248-bbb4-46919fad4e87?version=1.5>

- (36) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci v ČR podle regionu soudržnosti, kraje a okresu v letech 1996 - 2016 (stav k 31. 12.). *Czso.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/56594384/c01R05_2016.pdf/d9b30a77-e68e-4651-bb25-828159ccc2ab?version=1.0
- (37) JIHOMORAVSKÉ CENTRUM NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ. Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje 2011-2015. *Cizincijmk.cz* [online]. SocioFaktor, 2010 [cit. 2017-05-20]. Dostupné z: http://www.cizincijmk.cz/api/media/230/program_integrace_cizincu_JMK.pdf
- (38) JIHOMORAVSKÉ CENTRUM NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ. Kvartální monitoring cizinců v Jihomoravském kraji. *Cizincijmk.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.cizincijmk.cz/folder/521>
- (39) MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Seznam států, jejichž občané nepodléhají vízové povinnosti. *Mzv.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-05-27]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/seznam_statu_jeji_chz_obcane_nepodlehaji/index.html
- (40) MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Seznam států, jejichž občané podléhají vízové povinnosti. *Mzv.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-05-27]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/seznam_statu_jeji_chz_obcane_podlehaji/index.html
- (41) PREKLADATELNA.CZ. Ceník překladů. *Prekladatelna.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-05-27]. Dostupné z: <http://www.prekladatelna.cz/cenik>
- (42) *EMN Annual Policy Report 2009 (Czech Republic)* [online]. 2010, 4(1) [cit. 2016-11-13]. Dostupné z: <http://www.emncz.eu/files/books/62.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MV	Ministerstvo vnitra
NNO	Nevládní neziskové organizace
OAMP	Odbor azylové a migrační politiky
OPU	Organizace pro pomoc uprchlíkům
SOZE	Sdružení občanů zabývajících se emigranty
SZDZ	Smlouva o zamezení dvojího zdanění
ZÚ	Zastupitelský úřad

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vývoj počtu cizinců v České republice v letech 2004-2016	23
Graf 2: Cizinci dle příslušnosti k EU	39
Graf 3: Cizinci dle věku.....	41
Graf 4: Cizinci dle dosaženého vzdělání	42
Graf 5: Cizinci dle příčiny pobytu	43
Graf 6: Cizinci dle délky pobytu	44
Graf 7: Cizinci dle plánované délky pobytu	45
Graf 8: Cizinci dle znalosti českého jazyka.....	46
Graf 9: Cizinci navštěvující lekce českého jazyka.....	47
Graf 10: Povědomí o Centru pro integraci cizinců v Brně	48
Graf 11: Služby využívané cizinci	49

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Projekce obyvatelstva v letech 2016 a 2036	28
Obr. 2: Portál pro cizince - osobní profil.....	55
Obr. 3: Portál pro cizince - hlášení změn	56
Obr. 4: Portál pro cizince - informace o integraci.....	57
Obr. 5: Portál pro cizince - rezervační systém.....	58

SEZNAM TABULEK

Tab. 1: Úroveň vzdělání obyvatel v letech 1991 - 2011	27
Tab. 2: Cizinci v České republice dle věku	29
Tab. 3: Cizinci v Jihomoravském kraji.....	33
Tab. 4: Přehled služeb poskytnutých cizincům prostřednictvím Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců v roce 2016	36
Tab. 5: Cizinci dle země původu.....	40
Tab. 6: Cenová kalkulace nákladů na vytvoření a provoz webu pro cizince	59
Tab. 7: Cenová kalkulace nákladů na vytvoření propagačních materiálů integračního centra	63
Tab. 8: Cenová kalkulace nákladů na překlad webových stránek integračního centra...	64

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Seznam států, jejichž občané nepodléhají vízové povinnosti	i
Příloha 2: Seznam států, jejichž občané podléhají vízové povinnosti.....	ii
Příloha 3: Ceník překladu	iii

PŘÍLOHY

Příloha 1: Seznam států, jejichž občané nepodléhají vízové povinnosti (39)

ALBÁNIE*	KOLUMBIE	SPOJENÉ STÁTY
ANDORRA	KOSTARIKA	AMERICKÉ
ANTIGUA A BARBUDA	MAKEDONIE*	SRBSKO*
ARGENTINA	MALAJSIE	SVATÁ LUCIE
AUSTRÁLIE	MARSHALLOVY	SVATÝ KRYŠTOF A
BAHAMY	OSTROVY	NEVIS
BARBADOS	MAURICIUS	SVATÝ VINCENC A
BOSNA A	MEXIKO	GRENADINY
HERCEGOVINA*	MIKRONÉSIE	ŠALOMOUNOVY
BRAZÍLIE	MOLDAVSKO*	OSTROVY
BRUNEJ	MONAKO	TCHAJ-WAN**
DOMINIKA	NIKARAGUA	TONGA
GRENADA	NOVÝ ZÉLAND	TRINIDAD A TOBAGO
GRUZIE	PALAU	TUVALU
GUATEMALA	PANAMA	URUGUAY
HONDURAS	PARAGUAY	VANUATU
CHILE	PERU	VATIKÁN
ČERNÁ HORA*	SALVADOR	VENEZUELA
IZRAEL	SAMOA	VÝCHODNÍ TIMOR
JAPONSKO	SAN MARINO	
JIŽNÍ KOREA	SEYCHELY	
KANADA	SINGAPUR	
KIRIBATI	SPOJENÉ ARABSKÉ	
	EMIRÁTY	

* Občané Albánie, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Makedonie, Moldavska a Srbska nepotřebují vízum pouze, jsou-li držitelé biometrických cestovních dokladů.

** Bezvízový režim se netýká držitelů tchaj-wanských cestovních dokladů, které neobsahují číslo průkazu totožnosti.

Příloha 2: Seznam států, jejichž občané podléhají vízové povinnosti (40)

AFGHÁNISTÁN	JORDÁNSKO	SENEGAL
ALŽÍRSKO	KAMBODŽA	SEVERNÍ KOREA
ANGOLA	KAMERUN	SIERRA LEONE
ARMÉNIE	KAPVERDY	SOMÁLSKO *
ÁZERBÁJDŽÁN	KATAR	SRÍ LANKA
BAHRAJN	KAZACHSTÁN	STŘEDOAFRICKÁ REPUBLIKA
BANGLADÉŠ	KEŇA	SÚDÁN
BELIZE	KOMORY	SURINAM
BĚLORUSKO	KONGO	SVATÝ TOMÁŠ A PRINCŮV
BENIN	KONGO, DR	OSTROV
BHÚTÁN	KOSOVO	SVAZIJSKO
BOLÍVIE	KUBA	SÝRIE
BOTSWANA	KUVAJT	TÁDŽIKISTÁN
BURKINA FASO	KYRGYZSTÁN	TANZÁNIE
BURUNDI	LAOS	THAJSKO
ČAD	LESOTHO	TOGO
ČÍNA	LIBANON	TUNISKO
DOMINIKÁNSKÁ	LIBÉRIE	TURECKO
REPUBLIKA	LIBYE	TURKMENISTÁN
DŽIBUTSKO	MADAGASKAR	UGANDA
EGYPT	MALAWI	UKRAJINA
EKVÁDOR	MALEDIVY	UZBEKISTÁN
ERITREA	MALI	VIETNAM
ETIOPIE	MAROKO	ZAMBIE
FIDŽI	MAURITÁNIE	ZIMBABWE
FILIPÍNY	MONGOLSKO	
GABON	MOSAMBIK	
GAMBIE	MYANMAR	
GHANA	NAMIBIE	
GUAYANA	NAURU	
GUINEA	NEPÁL	
GUINEA-BISSAU	NIGER	
HAITI	NIGÉRIE	
INDIE	OMÁN	
INDONÉSIE	PÁKISTÁN	
IRÁK	PAPUA-NOVÁ GUINEA	
ÍRÁN	POBŘEŽÍ SLONOVINY	
JAMAJKA	ROVNÍKOVÁ GUINEA	
JEMEN	RUSKO	
JIŽNÍ AFRIKA	RWANDA	
JIŽNÍ SÚDÁN	SAÚDSKÁ ARÁBIE	

* ČR neuznává cestovní doklady Somálska pro vstup a pobyt na území ČR.

Příloha 3: Ceník překlada (41)

Jazyk (z ČJ/do ČJ)		Cena od Kč/NS bez DPH (vč.DPH)
 angličtina		190 (230)
 němčina	 ruština	200 (242)
	 polština	
 švédština	 vietnamština	390 (472)